

***Körös-vidéki
Túrakerékpáros Találkozó***

***2017. május 4-7.
Doboz-Szanazug
Békés megye***

Programfüzet

Kedves túrakerékpárosok, kedves résztvevők!

A Csabai Bihargók Turista Egyesület és a magam nevében is szeretettel üdvözlöm a 2017. évi Körös-vidéki Túrakerékpáros Találkozó valamennyi résztvevőjét!

A találkozó célja a kerékpáros túrázás népszerűsítése, a túrakerékpárosok ismerkedése Békés megye természeti és kulturális értékeinek megtekintése közben.

A találkozó helyszíne (és szállása): Fater Motel, 5624 Doboz-Szanazug, Remetei u. 35.
<http://www.fatermotel.hu/>

A Találkozó programjában napközben kerékpáros túrák és esténként élménybeszámolók szerepelnek. Kerékpáros túráink pénteken és szombaton 3-3 túrát (hosszú, közepes, rövid) tartalmaznak, különböző útvonalakkal és látnivalókkal, hogy mindenki erőnlétének és érdeklődésének megfelelő túrát választhasson.

A rendezvényről honlapunkon és Facebook oldalunkon a találkozó után szöveges és képes beszámolókat jelentetünk meg, melyet érdemes lesz majd böngésznetek.

Weboldal: <http://www.csabaibihargok.hu/>

Facebook: <http://www.facebook.com/TT2017Szanazug> (a rendezvény után hozzuk létre!)

Érezzétek jól Magatokat ebben a pár napban Békés megyében!

*Molnár István – szervező
Csabai Bihargók Turista Egyesület*

* * * * *

Általános információk

Étkezés a szálláson. A Fater Motelben menü rendelhető, vacsora levestel 900 Ft, leves nélkül 800 Ft, reggeli 800 Ft. Étlapról is lehet rendelni természetesen. A nyitvatartás reggel 8.00-tól (a kedvünkért kinyitnak 7.15-kor a két túranapon), este 20.00-ig.

Étkezés a túrákon egyénileg, "hozott anyagból". Éttermi, illetve büfés étkezésre nincs idő, de menetközben enivaló és ital vásárlási lehetőség lesz.

Felszerelés és ruházat: a KRESZ szabályainak megfelelő felszereltségű és jó műszaki állapotú kerékpár, szerszámok kisebb javításokhoz, pótbelső és kézi pumpa. Ajánlott kerékpáros sisak használata. Az évszaknak megfelelő réteges ruházat, esős idő esetére esőkabát vagy esődzseki. Láthatósági mellény legyen a csomagban! Indulás előtt a fékek és a világítás ellenőrzése célszerű!

A pénteki hosszú túrán résztvevőknél érvényes új típusú személyi igazolvány vagy érvényes útlevél legyen a határátlépéshez!

A Fater Motel területén korlátozott mennyiségben biztosítunk pótbelső, fékbetét és bowden vásárlási lehetőséget. Igény esetén keresd a szervezőket!

A túrákon minden résztvevő saját felelősségére indul. A szervezők a túraeseményeken történt események kapcsán nem kötelezhetők kártérítésre!

A szervezők a programváltozás jogát fenntartják!

PROGRAMOK

2017. május 4. Csütörtök

- 14.00 - 19.00 Regisztráció, túrákra jelentkezés, szállások elfoglalása.
19.00 Este tűzrakás, sütögetés, ismerkedés, beszélgetés

2017. május 5. Péntek

- 07.00 - 07.45 Reggeli, Fater Motel, illetve 2. Szállás
07.45 - 08.00 Hosszú túra - gyülekező, a Fater Motel előtt
08.00 **Hosszú túra indul**
Túravezetők: Molnár István és Benedek Gábor
Útvonal és tervezett látnivalók:
Szanazug - Doboz (katolikus templom és Wenckheim kriptá,
Ybl Miklós által tervezett magtár)
Gerla (Wenckheim kastély és gazdasági épület)
Póstelek (Széchenyi-Wenckheim kastélyrom)
Gyula (középkori téglavár, Almásy-kastély)
Sarkad - Mébkeréki Határátlekelő
Nagyszalonta (Csonka-torony, Arany János emlékhelyek)
Kötegyán (kopjafa és ökopark)
Sarkad - Városerdő - Szanazug (Városerdőtől gáton)
Táv: 110-115 km
Személyi igazolvány vagy útlevél szükséges a határátlépéshez!!!
- 08.15 - 08.30 Közepes túra - gyülekező, a Fater Motel előtt
08.30 **Közepes túra indul**
Túravezetők: Harangozó Gábor és Kovács Jenő
Útvonal és tervezett látnivalók:
Szanazug - Doboz (katolikus templom és Wenckheim kriptá,
Ybl Miklós által tervezett magtár)
Tarbos (Zenepavilon és kastélypark)
Vésztő-Mágor (Történelmi Emlékhely)
Bélmegyeri vadászkastély
Doboz – Szanazug
Táv: kb. 80 km
- 08.15 - 08.30 Rövid túra - gyülekező, a Fater Motel előtt
08.30 **Rövid túra indul**
Túravezető: Magyar Róbert
Útvonal és tervezett látnivalók:
Szanazug - Doboz (katolikus templom és Wenckheim kriptá,
Ybl Miklós által tervezett magtár)
Tarbos (Zenepavilon és kastélypark)
Békés (Pálinka Centrum, dánfoki kishajó kikötő, duzzasztómű)
Gerla (Wenckheim kastély és gazdasági épület)
Póstelek (Széchenyi-Wenckheim kastélyrom) Jó idő esetén!
Gerla - Szanazug
Táv: kb. 52-57 km
- 18.30 - 19.30 Visszaérkezés, vacsora
19.30 **Lénárt Ferenc (Léna) élménybeszámoló estje**

2017. május 6. Szombat

- 07.00 - 07.45 Reggeli, Fater Motel, illetve 2. Szállás
- 07.45 - 08.00 Hosszú túra - gyülekező, a Fater Motel előtt
- 08.00 **Hosszú túra indul**
Túrávezetők: Pap Attila és Molnár István
Útvonal és tervezett látnivalók:
Szanazug – Városerdő (gáton) – **Gyula** (középkori téglavár, Almásy-kastély)
Elek – Lőkősbáza (Bréda-kastély)
Elek – Kétegyháza (Andrássy-Almásy kastély)
Szabadkígyós (Wenckheim- kastély megtekintése vezetéssel)
Békéscsaba (Műemlék Vasútállomás, Szent István tér, Munkácsy-múzeum stb.)
Póstelek (Széchenyi-Wenckheim kastélyrom) Jó idő esetén!
Gerla – Szanazug
Táv: 115-120 km
- 07.45 - 08.00 Középes túra - gyülekező, a Fater Motel előtt
- 08.00 **Középes túra indul**
Túrávezetők: Magyar Róbert és Nagy József
Útvonal és tervezett látnivalók:
Szanazug – Városerdő (gáton) – **Gyula** (középkori téglavár, Almásy-kastély)
Szabadkígyós (Wenckheim- kastély megtekintése vezetéssel)
Békéscsaba (Műemlék Vasútállomás, Szent István tér, Munkácsy-múzeum stb.)
Póstelek (Széchenyi-Wenckheim kastélyrom) Jó idő esetén!
Gerla – Szanazug
Táv: 75-80 km
- 07.45 - 08.00 Rövid túra - gyülekező, a Fater Motel előtt
- 08.00 **Rövid túra indul**
Túrávezetők: Harangozó Gábor és Kovács Jenő
Útvonal és tervezett látnivalók:
Szanazug – Városerdő (gáton) – **Gyula** (középkori téglavár, Almásy-kastély, Kálvária és további látnivalók)
Póstelek (Széchenyi-Wenckheim kastélyrom) Jó idő esetén!
Gerla – Szanazug
Táv: kb. 40 km
- 18.30 - 19.30 Visszaérkezése, vacsora
- 19.30 **Tóth Péter (Góliát) előadása és élménybeszámolója az OKKT-ről**

2017. május 7. Vasárnap

- 10.00 Reggeli
Szobák elhagyása
Egyéni túrázások a környéken (poggyászt ott lehet hagyni addig!)
Javaslatok: **Gyula** - gyulai vár, várfürdő, Almásy-kastély, Kolbászmúzeum
Kondoros – csárda, **Gyulavári** – Gyulavári kastély, MTB-s Körös-gát körtúra, pároknak kishajózás Szanazugtól a Körösön (csütörtök délután is)
Hazautazás

GEOLÁDÁK A TÚRÁK MENTÉN

Szanazug

Szanazug, Doboz bölcsője (GCSzDb)
Sámson palánk-vár kaputorony (GCsmn) (Doboz-Szanazug)

Doboz

Wenckheim kastély park Dobozon (GCDBZ)

Békéscsaba

Élővíz-csatorna (GCELOV) (Békéscsaba)
A békéscsabai kolbász nyomában (GCBKOL)
Békéscsabai Turisztikai Főpályaudvar (GCBTFM)
Békéscsabai szlovákok (GCBSLO)
Békéscsabai gyalogezred emlékére (GCB101)
Város a város mellett (Jamina) (GCJAMI) (Békéscsaba)
Békéscsabai séta (GCBCSA)
Tanya és Gabonamúzeum (GCTAGA) (Békéscsaba)
Csaba Center digi kamera (GCCSAB) (Békéscsaba)

Gyula

Gyula - Almásy-kastély (GCGYAS)
Védett hidak (GCBAKA) (Gyula)
Ferenes templom és romkert (GCFERO) (Gyula)
Erkel séta a bicentenárium évében (GCESBI) (Gyula)
Koleratemető gyulai hírességekkel (GCkole) (Gyula)
Kálvária, Gyula (GCGYKL)
Százéves cukrászda (GC100C) (Gyula)
Gyulai vár (GCGYVA)
Wenckheim-Almássy Kastély - Gyulavári (GCWEAL)

Városerdő

Mályvádi boszorkányerdő (GCHEX) (Dénesmajor – Városerdő között)
Galagonya tanösvény Városerdő (GCGATO)

Sarkad

Sarkadi séta (GCSarS)

Békés

Békési séta (GCBESE)
Békési Duzzasztó, Nostra-Tárház (GCBDNT)
A Kettős-Körös töltésszakadása (GCTSZ) (Békés – Bélmegyer között gát)
Alföldi kisvasút (GCAEGV) (Békés-Vésztő közötti út mentén)
Bandika- és Cimborafa, az élővíz-csatorna árterében (GCBAFA) (Békéscsaba – Békés között)

Kevermes

Kevermes (GCKEV)

Tarhos

Tarhosi Wenckheim Zenepavilon (GCWZP)

Betyár fák (GCBETY) (Tarhos)

Póstelek

SZÉCHENYI-WENCKHEIM kastély-rom (GCSZWK) (Póstelek)

Szabadkígyós

Szabadkígyósi Wenckheim kastély (GCskwk)

Kétegyháza

Tanyamúzeum (GCTNYM) (Kétegyháza előtt)

Kétegyházi Andrásy-Almásy kastély és kápolna (GCALMK)

Lökösháza

Bréda-kastély (GCBRDA) (Lökösháza)

Körös körül

Körös körül, a Körös körül I. (GCkrs1)

Körös körül a Körös körül II. (GCkrs2)

Körös körül a Körös körül III. (GCkrs3)

Vésztő-Mágor

Alföldi kisvasút (GCAEGV)

Solt-monostor Vésztő-Mágoron (GCVMAG)

Kötegyán

Öko-park és kopjafa gyűjtemény (GCKPJF) (Kötegyán)

Gerla

Wenckheim Károly kastélya - Gerla (GCGEWK)

Bélmegyer

Bélmegyeri Kárász-vadászkastély (GCBEVA)

Gyulavári

Wenckheim-Almásy Kastély - Gyulavári (GCWEAL)

Nagyszalonta

Arany János Nagyszalontán (GCNSZA)

Békés

Pálinka Centrum

Megújult formában újratertemni azt a közösségi érzést, amit egykoron a pálinkafőzés jelentett az emberek számára. A BPC, egy hi-tech szolgáltatóház, a modern értelemben vett pálinka érzés megismerésére, közösségi hely, ahol a pálinka van a centrumban és magába foglal mindent, ami a pálinkához kell.

Pálinka Múzeum

A több mint 100 éves pálinkafőző mozdonyból és a vagonokból kialakított vasúttörténeti parkot tekintheti meg a látogató. A Hungaricummal nyilvánított Békési Szilvapálinkát a helyszínen meg is kóstolhatják. Kiváló békési termékek a kosárfonó műhelyben kézi munkával, értékesítésre is - készített, fonott tárgyak és eszközök.

Tájház

Tájház (Békési Ház, kiállítóhely) Békés, Durkó u. 8. Műemlék jellegű A XIX. században épült klasszicista gazdaházban alakították ki a hajdani békésiek életmódját felidéző Békési Tájházat.

A Békés Városi Jantyk Mátyás Múzeum kiállítóhelyeként működő épület alaprajzi elrendezése: szoba – konyha – szoba – pince – padlásfeljáró – kamra – alsókonyha – alsószoba – szín – ólak. Az udvari homlokzaton az alsó konyháig pilléres tornác fut végig, mögötte az ólakig darufás, oszlopos tornác. A konyhában eredetileg szabadkémény volt, az első szobában kör alaprajzú kemence. A belső szobát tisztaszobaként használták. Ebben nem volt tüzelőberendezés. Az alsókonyhának is szabadkéménye volt, ezt füstölésre használták.

Az udvarban jelenleg egy hódfarkú cseréppel fedett disznóól áll, valamint egy deszkából készült hombár. Az épületet Csapó Gábor építtette 1866-ban. A nagyméretű épület egy jómódú, békési gazdálkodó család lakóháza volt. Az udvari homlokzat előtt eredetileg teljesen végigfutó, téglapilléres tornác készült, csak az 1920-as években cserélték ki az utolsó szakaszt darufásra. E fölött a tornácszakasz fölött tudták a padlásra a szénát felrakni.

Az udvarban gémeskút volt. Az épület utcai homlokzata három tengelyes. Az ablakok között pilaszterek futnak fel a vízvezetőként működő hangsúlyos párkányig. Az oromfal mozgalmas vonalú, barokkos kiképzéssel középen két szalagkeretes négyzetes szellőzőnyílás, a közötté lévő habarcs-díszben 1866, az építés évszáma.

A volt lakóház állami tulajdonba került, helyreállítása 1979-ben fejeződött be, azóta tájházként működik. A helyreállítás során vissza lett állítva az eredeti nyílászáró rendszer, a szabadkémények és a tüzelőberendezések. Az épület teljes műszaki helyreállítása és korhű berendezése mellett az udvari is hagyományos kialakítással került bemutatásra.

Bélmegyer

Kárász vadászkastély

A kastélyt, melyet eredetileg is vadászkastélynak szántak, a múlt század közepén építették, tulajdonosuk a horgosi Kárász földbirtokos család volt.

A Kárász-birtokon az erdőket már a múlt század második felétől nagy gonddal és hozzáértéssel a vadászatok igényeinek megfelelően alakították ki. Az erdőfelújítás elsősorban természetes úton, sarjazással, majd később magvetéssel, ill. saját maguk nevelt csemeték ültetésével történt. A terület erdészei vadgazdálkodással is foglalkoztak. Az erdő ápolásánál elsődlegesen a vad természetes búvó- és szaporító helyének biztosítása volt a cél.

A vadgazdálkodási létesítmények mindenfelé megtalálhatók voltak már a múlt században is: őz- és fácánetetők, a tájba illően megépítve, szénásszínék, fácánoskamrák, önműködő csapóládák a cserkészutak mentén, a szálas erdőkben telepített mahónia, hogy a fácánok jó fészkelési körülményeit ott is biztosítsák, ahol különben alig lett volna arra alkalom.

Jelentős ma is 230 hektáron működő zárt vaddisznótartás, mely kiváló trófeájú vadakat biztosít. Ez a terület a bekörtő út bal oldalán található, a hatalmas drótkerítés hossza kb. 8 km.

A területen ma is jelentős fejlesztések vannak, kiépítésre került jó néhány helyen a napkollektoros vadatartás, ami egész évben kellő mennyiségű friss, hideg vízzel látja el a vadakat.

A földszintes, emeletes toronnyal díszített kastély az 1850-es években épült romantikus-eklektikus stílusban. Fatornácok, arabeszkos fa díszítésű oromzatok jellemzik. A vadászkastély zsindelel tetős volt - még századunk első felében is - a toronyban akkoriban harangot húztak meg, ha az erdőt járó uraságot, erdészt vagy a vadászokat sürgősen vissza kellett hívni. A kastély műemlék jellegű épület korabeli bútorokkal. A szocialista időkben a pártvezetők kedvelt vadászhelye volt.

A kastélyban jelenleg egy 35 fő elszállásolására alkalmas panzió és étterem működik, mely rendezvények, grill-partik közkedvelt helyszíne, reprezentatív étterme pedig különlegesen finom vadételek kipróbálásának kiváló színtere.

Békéscsaba

Önkormányzati bérpalota

A Szent István tér 10. Békéscsaba egyik legszebb épülete, amely a 2013. évi felújítás óta ismét régi fényében pompázik. 1885-ben az akkori község vezetése határozta el, hogy a volt jegyzői lakások helyén emeletes bérházat épít, és ezzel egy új utcát is kialakít Werbőczy elnevezéssel. Ez ma a Justh Gyula utca.

Az épületet 1885-ben, Regdon Sándor aradi építész tervei szerint készítették el neoreneszánsz stílusban. A Szent István tér felőli részt dús vakolat-architectúrával látták el, a Hunyadi tér felőli oldalon, a térre beforduló szárnnyal, a főépülethez igazodó stílusban, földszintes toldalék épült. Az épület tornácos udvari homlokzattal, reprezentatív kapualjjal és lépcsőházzal rendelkezik.

Balassi Bálint Magyar Művészetek Háza

Az 1965-ben megyei művelődési központnak nyilvánították, ma az intézmény a hazai népművészet, néprajz, táncművészet, illetve népzene bázisa. Többek között itt kap helyet a Balassi Táncgyűttes, a Békés Banda népzenei együttes és a Nyíri Lajos Társastáncklub is.

Evangélikus Nagytemplom

A Kistemplomtól alig 10 méterre, az utca túloldalán találjuk hazánk és Közép-Európa legnagyobb evangélikus templomát, a Nagytemplomot. Kiváló akusztikájának köszönhetően kedvelt helyszíne színvonalas komolyzenei koncerteknek.

A 18. század végére annyira megnövekedett a békéscsabai evangélikus lakosok száma, hogy a Kistemplom nem tudta befogadni őket, új templom építésének gondolata vetődött fel. A Nagytemplom helye kapcsán heves viták születtek, melyek során veszélybe került a Kistemplom fennmaradása is. Szerencsére azt a tervet fogadta el a gyülekezet vezetősége, miszerint a régi templom megmarad, s vele szemben épül fel az új. Telkéül 6 telket vásároltak meg. 1807-ben tették le az alapkövet, reménykedve, hogy néhány éven belül elkészül, de sajnos 1811-ben a nagy infláció miatt az építkezésre gyűjtött pénz elértéktelenedett, s az építkezés pár évre teljesen leállt, majd 1813-tól igen lassú ütemben folytatódott. Végül 1824. június 29-ére készült el.

A csabai Nagytemplom különleges és hazánkban igen ritka építészeti stílusban született. A 19. század elején hazánkban a barokk és copf stílus már letűnt, de a klasszicizmus még nem alakult ki. Az ebben az időszakban épült templomokat és épületeket empire stílusúaknak mondjuk. Az empire stílus nagyon sokban hasonlít a copf stílusra, kicsit több benne a klasszicizmusra utaló részlet, illetve nagyobb monotonitás jellemző rá (pl. a templomtesten körbe 20 db teljesen egyforma kiképzésű ablak van).

A templom legnagyobb evangélikus temploma a mai Magyarországnak, a történelmi Magyarországnak, a Kárpát-medencének és Közép-Európának. Az épület valóban lenyűgöző, mint hatalmas méreteiben, úgy díszítettségében és harmonikusságában. 3 emeletes, óraparkányos tornya 70 méter magas. A toronysisak a csillaggal együtt 15 méter. A falak puritánok, fehér és zöldes vakolatúak, az ablakok kék színűek. A hétboltszakaszos, rapidz mennyezetes, kétemeletes karzattal rendelkező tér ülőhelyeinek száma 3500, közel 5000 hívő befogadására alkalmas. A földszinten és a teret négy oldalról övező karzatok első emeletén rendes, templomi padok vannak, az ezeken elfoglalható ülőhelyek száma 2500. A második karzaton, mely három oldalról szegélyezi a templomteret egyszerű lócák találhatóak, közel 1000 ülőhellyel.

A szöszékkoltárat Dunaiszky Lőrinc pesti szobrász faragta fából.

Az oltárképet Leonhard Landau, a pesti rajztanoda tanára festette.

Sajnos ezt az eredeti oltárképet ismeretlen tettesek ellopták.

Helyére 2006. június 11-én Szeverényi Mihály békéscsabai festőművésznek a keresztrefeszített Krisztust

ábrázoló "Elvégeztetett" című oltárképe került.

A szöszékkoltár legfőbb allegorikus szoborcsoport található.

A Hit és a Remény térdel a trónuson ülő, lángoló szívet Istenhez emelő Szeretet előtt, hirdelve a Szentírás

igazságát: "Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három. ezek közül pedig legnagyobb

a szeretet."

Az evangélikus nagy- és kistemplom meghatározó szimbólumává vált városunknak, Békéscsaba logója is ezeket az épületeket ábrázolja.

Evangélikus Kistemplom

A Luther u. 1. sz. alatt, az Evangélikus Nagytemplommal szemben található. A város legrégebbi temploma 1745-ban épült, barokk stílusban.

A híres evangélikus püspök, Tessedik Sámuel (apja a híres agrártudós Tessediknek) építtette az egyre gyarapodó békéscsabai gyülekezet számára. (Tessediket a templomban temették el). A szájhagyomány szerint Tessedik gyalog ment Bécsbe, hogy Mária Teréziától építési engedélyt kaphasson.

1773-ban kereszthajóssá bővítették. Zömök tornya az ország első evangélikus kőtornya volt, mivel a törökök stratégiai okokból nem engedélyezték, hogy a templomoknak kőtornyot emeljenek. Sajnos az 1895-ben tervezett átalakítás, miszerint a tornyot reneszánsz stílusban megmagasították volna, kapui elé díszes oszlopsor került volna. A központi tér fölé pedig monumentális méretű, dob nélküli kupola került volna, a pénz hiánya miatt nem valósulhatott meg.

A Kistemplom elnevezés megtévesztő, hiszen 620 ülőhelyével közepes nagyságú templomaink közé tartozik. Nevét a vele szemben álló Nagytemplomhoz viszonyítva kapta, mely kb. 5-ször nagyobb nála. Külsőjében kiemelt hangsúlyt kap a 40 méter magas, zömök, vaskos harangtorony. A torony 5 szintes. Az elsőn szegmensíves záródású ablak, a másodikikon a lépcsőház boltíves üveglakka, fölötté kör alakú ablakkal. A harmadik szinten a három harang lakhelyéül szolgáló harangház található. A negyediken egy fűthető szoba van berendezve. Valaha ez volt a harangozó tartózkodási helye. A harangház és a tűzőrszoba közötti erkély a 19. század végén épült, egészen addig a szoba ajtaja előtt egy kis franciaerkély volt. A tornyot sátortető zárja. Csúcsán kehely áll. A templom külsőjén a barokkon kívül reneszánsz stíluselemek is megjelennek. A két oldalhomlokzat kiképzése megegyezik a hátsó homlokzatéval. Mindegyiken 2-2 boltíves ablak áll, közöttük ajtóval. Az ajtók boltívesek, fölöttük timpanon található. A homlokzatok egyenes záródásúak (a nyeregtetők nem kontyoltak).

A templom belseje és berendezése sem értéktelen. A kb. 1200 személyt befogadni képes templom berendezése kissé szokatlan, mert az orgonakarzat nem a toronyfelőli oldalon, hanem az oldalsó bejárat fölött áll. Ezen helyezkedik el a szép, méltóságteljes orgona, mely előtt kicsi pozitívorgona is épült. A falak sárgák, vajszíniűek, a karzatok és a padok pedig világosbarna színezést kaptak. Orgonája kis méretű, egy manuális, 12 regiszteres, 1896-ban készült Aradon, Dangl Antal Fia császári és királyi orgonakészítőnél. Hangversenyeken csak kísérőhangszerként alkalmazható.

A templom a városkép egyik meghatározó eleme. Szerencsésen átvészelte a Nagytemplom építése körüli vitákat. Ugyanis a 19. század elején három gondolat született. Az egyik szerint a város két végén két kisebb templom épült volna, és megmaradt volna a régi is. Egy másik elgondolás szerint a Kistemplom helyén, annak anyagát felhasználva épült volna fel egy, a mainál is monumentálisabb épület. Az építőbizottság végül a harmadik megoldást fogadta el, miszerint megmarad a régi Tessedik-templom, az új, lendületes épület pedig vele szemben, az utca túloldalán épül fel.

Az evangélikus nagy- és kistemplom meghatározó szimbólumává vált városunknak, Békéscsaba logója is ezeket az épületeket ábrázolja.

Erzsébethelyi Evangélikus Templom

A békéscsabai evangélikus gyülekezet létszámának emelkedésével megnövekedett az igény a jaminai hívek részéről, hogy egy új templom épüljön.

Sztraka Ernő közreműködésével 1875-1876-ban épült fel az Orosházi úton található templom. Érdekessége, hogy az Evangélikus Kistemplom korábbi oltára került ide, mely Békéscsaba legrégebbi és legszebb barokk oltára.

Békéscsaba, Orosházi út 85-87.

Református templom

A város félreeső kis utcájában, a Deák utcában találjuk a reformátusok jó arányú templomépületét. A századfordulótól kezdődően telepedtek be a városba a környék falvaiból reformátusok. Önálló gyülekezetté 1907-ben vált az ekkor még alig 1000 lelket számláló közösség. Hamarosan templomépítésben kezdtek el gondolkodni, ez Bogár Dániel földbirtokos és felesége, Povázsay Mária adományából meg is valósult 1912-ben. A terveket Wagner Ferenc készítette el.

A neoromán stílusú templom észak-déli tájolású főhajóját széles kereszthajó keresztezi. Keleti és nyugati homlokzatán a tető csonkakontyolt végződésű. A hármastagolású ablak fölötti

oromzaton ikerablak látható. Tornya 44 méter magas. Félköríves bejáratát ión oszlopok fogják közre, fölötte a karzat ikerablak látható. Egyetlen harangját Seltenhofer Frigyes öntötte 1912-ben Sopronban. Tömege: 1049 kg. A harang vasárnap fél 10 előtt 5 percig, 10 óra előtt pedig 10 percig szól.

Belseje 280 ülőhelyes, 21,5 méter hosszú és 11 méter széles. Három szakaszra tagolódik. Kellemes, áhítatos hangulatot nyújtanak a református templomépítészetben nem gyakori, színes, festett üvegablakok. Ezek 2002-ben készültek el Szeverényi Mihály művészi tervezése és a hódmezővásárhelyi Rosetta BT. Üvegstúdió kivitelezése nyomán. Az új üvegablakok a református egyház fobb motívumait ábrázolják, pl.: életfa, csillag, Biblia, kehely, galamb.

Istentiszteletet vasárnap 10-kor tartanak.

Békéscsaba, Deák Ferenc utca 4.

Nemzeti Bank épülete

A rendőrséggel szemben, a Bartók Béla út elején található a Magyar Nemzeti Bank gyönyörű, műemléki épülete. A földrengés biztosra épült ház 1913-ban készült el. Tervezője Hubert József volt.

Római Katolikus Templom

A Kossuth térről a Szent István tér felé haladva találjuk a piros téglablokkos kéttornyú, neogótikus stílusú katolikus templomot, mely mai formáját 1910-ben nyerte el, 1910. június 12-én szentelte föl Fetser Antal püspök, nagyváradi káptalani helynök. A templom három hajós, kereszthajóval. Hosszúsága 50 m a hajó szélessége 34 m, a szentély szélessége 10 m. A torony keresztcúcs magassága 61 m. Építési anyaga tégla, tetőzete palaborítással.

Városháza

A belváros képét meghatározó Városháza a Szent István téren áll. 1871-1873 között épült Sztraka Ernő városi főépítész tervei alapján, romantikus stílusú homlokzatát Ybl Miklós tervezte.

A városháza 125 éves, eredetileg U alaprajzú épületét 1927-ben Bankó András városi főmérnök tervei szerint bővítették két udvarra néző traktusos, azonos stílusú keresztépülettel. Így alakult ki a városháza körülzárt árka-dos udvarrá. A kertesített udvarról azóta hangulatos látvány az alsó boltíves és az emeleti egyenes záródású árka-dosor. A második és harmadik udvar épülete egykor élő fogatok, istállók, autók és a tűzoltóság helye volt.

Érdeemes megtekinteni a Városháza dísztermét, valamint a rendezett belső udvaron található szomorúeperfákat is. A harmadik udvar nyaranta a Városházi Esték rendezvényeinek helyszíne.

Jókai Színház

A Fiume Szálló mellett, az Andrássy úti sétálóutcán található, az 1877-1879 között eklektikus stílusban épült, felújított Jókai Színház, látványos belső udvartérrel. Az épületet Halmai Andor tervezte. Az első emeleti Vigadó kiemelkedő kulturális és társadalmi események színtere. A 640 személyes nézőtérrel rendelkező színház állandó társulattal 1954-től rendelkezik.

Városi Bíróság épülete

Az Élővíz-csatorna parti Árpád sor-Deák utca sarkán áll a Városi Bíróság épülete. 1927. január 10-én avatták fel, Orbán Ferenc tervezte.

Az épület előkertjében található szobor alkotója Mészáros Attila, az alkotás címe: Jusztícia.

A szobor „furcsasága”, jellegzetessége, hogy nincs bekötve a szeme. A szobor alakjának ihletője Alfred Mucha Tavaszi című plakátjának nőalakja volt.

Vasútállomás épülete

Békéscsabát vonattal megközelítők az Andrássy út (egykoron Vasút utca) végén található Vasútállomásra érkeznek. 1932-33-ban épült fel az új állomásépület. Az építést Lipták János csabai építési vállalkozó vállalata végezte.

2016-ban fejeződött be a vasútállomás felújítása, melynek keretében az állomás épülete is megszépült. Emellett új magasperon, aluljáró készült és a mozgáskorlátozottak közlekedését a lift is segíti.

István malom

Békéscsabán a gyáripar döntően a mezőgazdasági termelésre alapozva jelent meg. A városban 1818-ban már 45 szárazmalom működött.

Az első gőzmalom 1853-ban épült, - a képviselőtestület helyi örlésről döntő határozata alapján – az 1930-as években az ország vezető, gőzmalma volt, de napjainkban már nem üzemel a Gyulai úton található egykori malom.

Beliczay Kúria

A Gyulai út 2. sz. alatt található klasszicista stílusú kúria az 1840-es években épült.

Főtér (Szent István tér)

2011-2013. között zajlott le Békéscsabán a belváros rehabilitációs program.

A békéscsabai belváros rehabilitáció összköltsége közel kétmilliárd forint volt, ebből az Európai uniós támogatás mértéke 57 százalékos, 1,1 milliárd forint, de a város élt a kedvező önerő-támogatás lehetőségével, így a ténylegesen felhasznált önerő mértéke lényegesen kisebb.

A munkálatok 2011 őszén kezdődtek meg, s a projekt befejezése 2013. június végén volt.

A beruházás közel 39 ezer négyzetméternyi területet érintett, 3 ezer 233 méter vezeték újult meg, 12 ezer négyzetméter aszfaltút, illetve parkoló épült.

A beruházás keretében épült meg a Belvárosi Parkolóház, megszépült a Sas Patika, a Szent István tér 8., Szent István tér 10. számú épület és a városháza homlokzata, átalakult a Szent István tér, megújult a Luther utca az Irányi utcáig, a Szeberényi-Kossuth-Szent István téri csomópont, az Irányi utca, Az Andrássy út egy szakasza, a Szabadság tér buszfordulója, buszmegállói.

Munkácsy Mihály Múzeum

A világ legnagyobb Munkácsy-gyűjteményével rendelkező, több mint százéves múzeumot az 1899-ben megalakult Békéscsabai Múzeumi Egyesület hozta létre. A városképhez szorosan kapcsolódó jellegzetes klasszicizáló épületet 1914-ben avatták fel. A múzeumot a nagy realista festőtől, Munkácsy Mihályról (Munkács 1844, Endenich 1900) nevezték el, akit mintegy szoros kapcsolat fűzött Békéscsabához.

Állandó kiállítások:

- Pro Natura (természettudományi kiállítás)
- Munkácsy terem
- Békés megye története a késő középkortól
- Zöld Szalon: Baumhoff Borbála adománya (jelenkori helytörténeti kiállítás és gobelin képek)

- Bíbic kuckó (természettudományi kiállítás)
- Régészeti kiállítás (őskor, népvándorláskor, honfoglalás kor és Árpád-kor)
- Gazdaságtörténeti, néprajzi kiállítás

A múzeum kilenc állandó kiállítással és évente átlagosan 15-20 időszakos kiállítással fogadja a látogatókat.

A Munkácsy Mihály személyéhez kötődő relikvia gyűjtemény egyik darabja a legkorábbi, Békéscsabán töltött időszakból származó fogas, melynek famunkáit és festését is Lieb (a később Munkácsy) Mihály készítette. A kilenc eredeti festmény egyik különlegessége a 2007-ben, közadakozás útján vásárolt „A la petite Jeanne” című festmény. A festő életét és művészetét Lakatos Iván: Inas a szalonban című filmjéből ismerhetjük meg.

Az állandó történeti kiállítás két teremben mutatja be Békés megye történetének majdnem hét évszázadát, a XIV. századtól a XX. század végi rendszerváltásig. A két terem üvegpadló alatt az első Békés megyei térkép (1802), és a XX. század katonai térképszelvénye látható.

A természettudományi kiállítás egyik része a már korábban megépült Pro Natura, amely a Körösök és a puszták növény- és állatvilágát mutatja be, ill. itt látható egy pákász tanya és a gazdag föld- és őslénytani gyűjtemény. Az épület alsó szintjén a természettudományi gyűjtemény újabb interaktív kiállítása kapott helyet. Egzotikus országok életképei, a rovarok világa, a tiszavirág titka fogadja a látogatókat a folyosón. A teremben puhatestűek gyűjteménye, madárgyűjtemény és a herbárium fotói is láthatók. És nem csak fotókon, hanem élőben is megismerhető a Dél-Tiszántúl állatvilága: egy 3,2 m hosszú és 1 m magas akváriumban láthatók a Körösök halai; mikroszkóp segítségével pedig kipróbálhatja bárki, milyen csigász volna belőle. A múzeum vetítőtermében Magyarországon elsőként szemüveg nélkül csodálhatjuk meg a háromdimenziós természetfilmet.

Továbbhaladva a régészeti kiállításban barangolhat a látogató. Szarmaták, gepidák, avarok, a honfoglaló magyarok és az Árpád-kor leletanyagával ismertet meg a kiállítás.

A Jurták népe címet viselő régészeti állandó kiállítás központi darabja egy rekonstruált honfoglalás kori berendezett jurta, amelyet egy-egy korabeli ruhába öltöztetett férfi és női alak egészít ki. A kiállításban elhelyezett fegyver, nyereg, bogrács és ruhadísz másolatok eredetijei mind Békés megyei ásatásokból kerültek elő. A Hagyományos gazdálkodás Békés megyében című kiállítás zárja az állandó kiállításokat. Két alapegysége a hagyományos állattartást és a földművelés jellegzetes eszközeit mutatja be. A legeltető állattartás, a pásztorok élete mellett megismertet a legfőbb kenyérgabonához, a búzához kapcsolódó aratással, molnármesterséggel, kenyérsütéssel.

A múzeum néprajz-történeti kiállítása a megyében élő magyarok, szerbek, szlovákok, románok, németek és román népművészetébe, tárgyi kultúrájába enged bepillantást.

Nyitva tartás:

Keddtől vasárnapig 10-18-ig, hétfő szünnap.

Munkácsy Emlékház

A Munkácsy Emlékházat 1994-ben, Munkácsy Mihály születésének 150. évfordulóján nyitották meg a Steiner-Omaszta kúriában.

Az épületegyüttes 1854-től 1950-ig Munkácsy nagynénjének és férjének, a kismemesi rangú Omaszta család otthonaként volt közismert. A hányatott sorsú épület országosan jegyzett műemlék, a többszöri, szakszerű felújításnak köszönhetően megőrizte a vidéki klasszicista kúria jellegét. 12 helyisége a kiállítás helyszíne. 4 teremben 21 eredeti Munkácsy-festmény mutatja be a mester korai képeitől, a realista népi életképein, a párizsi enteriőrjein, portréin, a vallásos képeihez készült vázlatokon keresztül alkotói korszakait. 2 terem alatt pince húzódik, ahol hangulatos borkóstolókat rendeznek. Az államosításkor kimenekített eredeti berendezési tárgyakat az evangélikus egyház megőrizte és kölcsön adta a kiállítás kiegészítésére, így a XIX. század lakáskultúrájából is ízelítőt kap a látogató.

A hátsó épületben korszerű múzeumpedagógiai foglalkoztatót alakítottak ki. Itt Munkácsy Mihály művészetét, a XIX. század nemesi-polgári életmódját dolgozzák fel élményszerűen, a fiatalabb és az idősebb korosztály számára egyaránt.

Nyitva tartás:

Télen: IX. 1-től V. 31-ig

Keddtől péntekig: 9.00 – 17.00 óráig

Szombat: 10.00 – 16.00 óráig

Vasárnap-hétfőn zárva!

Belépőjegyek:

- Felnőtt látogatók, külföldi állampolgárok: 600 Ft
- Diákok, nyugdíjasok, nagycsaládosok, 20 fő feletti csoportok: 300 Ft
- 6 év alatt, 70 év felett, pedagógusok, NKÖM, ICOMOS és újságíró igazolvánnyal rendelkezők, sérült embertársaink és kísérőjük

Szlovák Tájház

Békéscsaba, Garay u. 21.

A Szlovák Tájházban látható tárgyi valóság egyaránt magában foglalja az anyaország és a környező magyarság népi kulturális értékeit.

A 17. század végén a törökellenes harcok miatt Békéscsaba elnéptelenedett. A törökök kiűzése után Békés megye a felső-ausztriai származású Harruckern család birtokába került. A család betelepítésekkel pótolta a hiányzó munkaerőt. Ezáltal a Felvidékről szlovák családok érkeztek. A tájház a módos parasztok tárgyain keresztül a XIX. századi életmódot mutatja be. Az alföldi háztípus helyi jellegzetességeit, mint például a podsztjenkát (előtornác), a tiszta szobát, a padkával szegélyezett kemencét, a szlovák festett bútorokat, sajátos tárgyaikat láthatjuk itt. A tájház központja a konyha, amely két részből állt: az első része a pitvar, mögötte a kéményaljja a tulajdonképpeni konyha, a főzés helye. Fala mentén padkák, kétoldalt kemencenyílás, ezeken keresztül fűtötték a szobák kemencéjét. A boltíves falon elhelyezett tányérok a konyha díszei voltak. A tisztaszoba a ház gondosan tisztán tartott, a legszebb, rendelésre készült faragott-festett bútorokkal berendezett helyisége. Itt fogadták a megtisztelt vendégeket; hétköznapokon alig használták, többnyire csak az ünnepek és a családi események alkalmával vették igénybe.

Diagonális elrendezése csabai házak archaikusabb szobarendjét idézi: az ágytól kiinduló képzeletbeli átló a szobát két, elkülönülő részre osztja: az asztal körüli kultikus részre (szentsarok), valamint a mennyezetes ágyat és a kemencét befogadó lakóterre. A hátsó szobából nyíló kicsiny helyiség, a kiskamra fő rendeltetése a háztartás eszközeinek tárolása. Itt tárolták azokat az edényeket és konyhai eszközöket, melyeknek használatára nem került minden nap sor. A nagykamra egyszerre szolgált éléstáru és a háztartáshoz szükséges, ritkán használt eszközök tárolóhelyeül. A kenyérgabona és a kenyérsütés eszközei mellett itt tárolták kampókra felakasztva a füstölt szalonnát, húsokat is. Az állattartás számos eszközét is a nagykamrában helyezték el.

Nyitva tartás:

Keddtől szombatig: 10.00-12.00 és 14.00-18.00 óra

Belépődíjak:

diák és nyugdíjas: 100,- Ft; felnőtt: 200,- Ft

Kolbászmúzeum

Békéscsaba, Gyulai út 61.

A Kolbászmúzeum kiállítótere a kolbászkészítés történetét, tradicionális eszközeit mutatja be modern, interaktív eszközökkel. A Kolbászdvarban lévő látvány-kolbászműhelyben nyomon követhetők a sertésfeldolgozás és kolbászkészítés korunkban alkalmazott eljárásai, sőt lehetőség nyílik arra is, hogy interaktív módon akár a látogatók is bekapcsolódjanak a kolbászkészítés folyamatába, vagy részesei lehessenek egy hagyományos disznótornak.

A belépés ingyenes.

Meseház (Békési Úti Közösségi Házak)

A Békési Úti Közösségi Házak épületegyüttesében múlt századi lakóházat, mellette előtornácós, úgynevezett podsztjenás, karéjos oromzatú népi lakóházat láthatunk. Az épületek egyikében működik a Meseház.

A gyermekek kreativitásának otthona több szempontból is egyedülálló kulturális, művelődési kezdeményezés. A két, egymásra kapcsolódó parasztház több funkciót tölt be: kiállításoknak ad otthont és kézműves műhely. A udvaron lévő átalakított kukoricagöré alkalmas bábjátékok vagy kisebb gyermekelőadások megtartására is.

A Meseház állandó kiállításai:

- Schéner Mihály - Munkácsy- és Kossuth-díjas, Érdemes és Kiváló Művész, a Magyar Köztársaság Tisztkeresztjével kitüntetett, az MTA Pen klubjának tagja - több évtizedes munkásságának válogatott gyűjteménye látható.

- Lenkefi Konrád, a Napsugár Bábegyüttes volt alapítójának és művészeti vezetőjének bábfiguráiból összeállított Bábkiallítás.

- Ványai János, hajdani békéscsabai fazekasmester hagyatékából összeállított, régi csabai hagyományokat idéző fazekasműhely.

Foglalkoztató termükben kézműves foglalkozásokat is szerveznek. A népi kézművesség, a természetes anyagok használata mindig aktuális. Olyan foglalkozásokat tartanak, melyeket iskolai formában (helyhiány, anyaghiány) nehéz megvalósítani. A tágas füves udvar lehetőséget nyújt a mozgásra, kikapcsolódásra. Előzetes egyeztetés alapján az alábbi témákban igényelhetők

kézműves foglalkozások: agyagozás, gyöngyfűzés, papírhajtogatás, rongybaba készítés, bábkészítés, terménybáb, papírmerítés, gyertya-mécses készítés, csuhébáb, mézeskalács díszítés, batikolás, egyszerű szövések, bőrozés, kavicsfestés. Jeles napok előtt ajándékkészítés (farsang, húsvét, anyák napja, adventi készülődés).

Nyitva tartás:

Hétköznapokon 8-16 óráig, hétvégén előzetes bejelentkezés szükséges a 66/326-370-es telefonszámon.

Csoportok számára időpont egyeztetés a fenti számon lehetséges.

Belépődíjak:

Kiállítások megtekintése 6 éves kor alatt, csoportok kísérőinek, illetve a Csaba Kártyával rendelkezőknek ingyenes.

-diákigazolvánnyal 100 Ft

-felnőtteknek 200 Ft

-Kézműves foglalkozás díja csoportoknak 100 Ft/fő.

Békéscsabai Turisztikai Főpályaudvar

A Békéscsabai Turisztikai Főpályaudvaron (BTF) kiállítótér, vendéglő, bringóhintó és kerékpárkölszövő várja a vendégeket. A mozdonyhoz csatolt kocsikba be lehet ülni, és ki lehet próbálni térségünk egykori "fapados" közlekedésének hangulatát.

A BTF várótermében folyamatosan hobbi gyűjtemények kiállítása tekinthető meg.

Nyitva tartás:

Vasárnaptól csütörtökig : 9:00-22:00 óra

Péntek, szombat : 9:00-24:00 óra

Csabai Tanya- és Gabonatörténeti Kiállítóhely (Gabonamúzeum)

A Gyulára vezető út mellett áll az 1824-ben épült kisparaszti tanya, a berendezett tanyaépület és a részben helyben megőrzött, részben máshonnan áthozott gazdasági épületek együttese. A telekre áttelepítettek egy szélmalmot a csókási határból és a véstő-mágori Wenckheim-birtokról egy gépszínt, melyben „A gabona tárolásának és feldolgozásának története az őskortól napjainkig” című kiállítás látható. Békés megye az elmúlt évszázadokban mindig vezető szerepet játszott a magyar gabonatermesztésben és gabonafeldolgozásban.

Magyarországon ezen a tájon termelt a legjobb minőségű búza. Itt működtek a jelentős eredményeket elért búzanesemítők közül Mokry Sámuel és Baross László. Az élelmiszer-gazdaság tudományos és módszertani bemutatására határozták el Békéscsabán 1974-ben a Gabonamúzeum létrehozását. A gabonafélék termesztését hozzávetőleges számítások szerint 8000 évvel ezelőtt a Körös-Kultúra népe honosította meg ezen a vidéken. Az őket követő szkíták, kelták, szarmaták, germán és avar törzsek az állattartás mellett gabonafélék termesztésével is foglalkoztak. A középkorban a folyókban, legelőkben és erdőkben gazdag Körösök vidéke elsősorban állattartásra volt alkalmas de már Szent István, államalapító királyunk oklevele Doboz jobbágysait kenyéradókként említi. A török hódoltság idején a magyar és a török földesúrnak történő adózás, ill. a tizenöt éves háború elszegényítette a vidéket, s menekülésre készítette a lakosságot. A termelés fellendítésére sokat tettek a 18. században megyénkben dolgozó gazdák, nevelők, lelkészek, így Tessedik Sámuel evangélikus lelkész is, aki mezőgazdasági tanintézetet szervezett. A 19. században Mokry Sámuel, Trefort Ágoston, Eötvös József és sokan mások igyekeztek a megye mezőgazdaságát vízrendezéssel, gépek behozatalával, vasútépítéssel, egyesületek szervezésével előmozdítani.

A Gabonamúzeum látnivalói:

1, Gajdács vagy Csabai tanya:

Az eredetileg 1824-ben épült háromszatú tanya, az 1888-as árvíz után színnel, istállóval és melléképületekkel bővült. A vertfalazatú, szabadkérményes épület, a rőzsevázra sártapasztással készült kemence, a konyhai tüzelőhelyek, a nádfedés, az alföldi építkezési mód ősi maradéka. Az eredeti tetőszerkezeti ácsolatot a melléképület őrzi. A hombár 1871-ben épült, és az újkígyósi Réti család udvaráról telepítették át. A hagyományos gabonatermesztésre berendezkedett életformának állít emléket a tanya és annak berendezése.

2, Csókási vagy Kiss-féle szélmalom:

A megyerendezések előtt Makó város határához tartozó, ma Békéssámsón határában lévő Csókás pusztáról telepítették át a szélmalmot. Csókás puszta egy, a török hódoltság idején elpusztult község nevét őrzi. Ennek a pusztának 507.számú tanyájáról származó szélmalmot Vajnai Pál építtette két pár malomkőre 1856-1860 között. A malom vonzaskörzetébe kb. 100 tanya tartozott. Az 1890-es években három pár kőre építették át. Évi teljesítménye: 15-16 vagon termény őrlése, darálása. Későbbi tulajdonosai voltak Molnár István és Bokor Mihály. A Kiss család tulajdonában 1953. november 30-án örölt utoljára.

3, Véstő-Mágori szín:

Az 1848. évi jobbágyfelszabadulás után az földesurak igen sok ingyenes robotnaptól estek el. Éppen ezért a XIX. Század második felében rohamos fejlődésnek indult a mezőgazdasági termelés gépesítése, hiszen a termelés fenntartása és növelése ezt megkövetelte. Vetőgépek, aratógépek, cséplőgépek és erőgépek kerültek az uradalmak által beszerzésre. Az új gépek raktározására célszerű építményekre volt szükség. A múzeum területén hasonmásként felépített gépszín,

impozáns épületével és szemmel látható célszerűségével, sok látogató által megcsodált egység. Eredetiben Vésztő község határában a Mágori határrészen, gróf Wenckheim Dénes és örökösei birtokán épült fel 1875-ben, Mikó János békési ácsmester tervei szerint. Ma juhhodályként hasznosítja a helybeli termelészövetkezet.

4, A gabonanemesítőkre emlékeztető alkotás:

A Dél-Alföld gabonanemesítőinek állít emléket Mladonyoczy Béla: "A mag" című szoborkompozíciója és a föléje - mintegy szárazalmi kerengősátorként - emelt faszerkezet, Nemes Roland alkotása. A két malomkövön álló carrarai márvány búzaszem, a gabonatermesztést és feldolgozást szimbolizálja. A felső malomkő barázdái mintegy a szántóföld barázdáira emlékeztetnek.

5, Bőség c. szobor:

1985 júniusában helyezték el a múzeum területén Emil Vitroel, a román szobrászművész sütői mészko alkotását. A művész, aki Nagyváradon él, a városnak ajándékozta a szobrot és az a Városi Tanács döntése alapján a Gabonamúzeum területén került felállításra, illetve felavatásra.

A Gajdács tanya körüli területen, a hagyományos tanyai környezetnek megfelelően szilva, dió, és egyéb, a környezetbe illő növényekből fás, cserjés területet alakítottak ki. A tanya előtt kis virágágyás látható, hagyományos "tanyasi" virágokkal és rozmaring tövel. Nagyobb területen lucernát telepítettek. A gépszín, illetve szélmalom előtt pedig a termesztésből már kivont régi őszi búza, őszi árpa fajták bemutató parcellája látható. 1988 őszén is 35 fajtát vetettünk el. Különösen értékes fajták itt - melyek a tájhoz is kötődnek - a gyomai tájfajta, a komádi tájfajta, a bánkúti búzák, a mezőhegyesi fajták. Az érdeklődő látogatók így megismerkedhetnek több olyan búzafajtával, melyeket a hagyományos paraszti gabonatermesztésben alkalmaztak. A múzeumvezető mellékesen a fajtákról, fejlődésükről, betegségeikről stb. feljegyzéseket készít. Megfelelő "termésmennyiség" esetén a vállalat laboratóriumában minőségi vizsgálatokat is elvégzünk.

A mágori színben 1989. május 5-én nyílt meg A gabona tárolása és feldolgozása Békés megyében az ókortól a napjainkig c. állandó kiállítás. A kiállítás anyagát Cs. Szabó István gyűjtötte és állította össze, aki Vasvári Mihályt követte a múzeum vezetésében 1985. augusztus 16. ika óta. A kiállítás célja, hogy 220m²-n az átlagos múzeumlátogató és a szakember számára bemutassa a gabona tárolásának és feldolgozásának történetét, segítségül legyen a műszaki, gazdasági, társadalmi ismeretek gyarapításában. A kiállítás a következő nagyobb egységekre tagolódik: I. Óskor és népvándorlás, II. Középkor, III. Békés megye újratelepülése a török hódoltság után, IV. Az ún. tőkés fejlődés megyénkben, V. A megye malomipara, az államosítástól napjainkig, a Békés Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat története.

Nyitva tartás:

április 1-től. – október 31-ig 9.00 – 17.00 óra

szünnap: hétfő, vasárnap

Belépőjegy:

Felnőtt 300 Ft,

Diák, 26 év alatti, 62 és 70 év közötti nyugdíjasok 150 Ft

Mesés Babaház

Egyedülálló, állandó Babakiállítás nyílt Békéscsabán. A Mesés Babaházban több mint 1000 db baba látható elragadó környezetben. Somlyai Lajosné tulajdonos a babákat 1994 óta gyűjti. A Mesés Babaház több, mint kiállítás, hiszen az alábbi tevékenységekre is van lehetőség:

- szülinapi babaszúr
- jelmezes fotózkodás
- szabad játék

A babaház egy mesevilág. A négyévszakos terembe költöztek a karakterbabák, az Anne Geddes által megálmodottak, Gozzy manók és társaik. Különleges kiképzésű énekkórus. A cirkuszi sátor porondján több mint 50 db bohóc, a nézőtérén rongy- és műanyagbabák lesik kíváncsian a produkciót. A következő vitrinben nemzetiségiek és porcelánok láthatóak meghökkenítő elrendezésben. Gyermeknagyságúak és mesefigurák népesítik be az utolsó tárlót. Itt kaptak helyet a művészbabák is.

Az előtérben delfines tengerpart, háromdimenziós fákkal, árbócos hajóval, békakirálytrónnal várja a kedves látogatókat.

Nyitva tartás:

keddtől-vasárnapig: 10.00-17.00 óráig

A téli időszakban (október 15 - április 30. között) a kiállítás csak előzetes bejelentkezés alapján tekinthető meg!

Belépődíj:

3-6 éves korig: 400 Ft

6-12 éves korig: 500 Ft

Angyalos kút

A sétálóutca végén, a Petőfi ligetben, a 2001. szeptember 1-jén felavatott Angyalos kút található. A 300 kg súlyú, 170 cm magasságú, bronzból öntött angyalos szobrot és a kiegészítő díszeket Mészáros Attila szobrászművész formázta meg művészi ihletettséggel az egykori szobor hasonmásaként. A szép vízmedence és a közepén kiemelkedő kútoszlop burkolata süttői fagyálló mészkőből készült.

Száznyolc esztendő múltával a város újjávarázsolta, szép terét ismét látványosan uralja az ötméteres magasságban álló szárnyas angyal. Karcsú talapzatán négy felől a vízköpőkől sugárban zúdul a víz a díszes kagylókba, amelyből szépen csordogál a tágas medencébe.

Halászlányos kút

Az első békéscsabai artézi kút

Békéscsaba első artézi kútjának fúrása Zsigmondy Béla mérnök nevéhez fűződik, aki 1890-ben 5 hónapnyi kemény munkával egészséges vizet fakasztott a békéscsabaiak számára.

Már előtte is próbálkoztak artézi kút ásásával, mint például 1885-ben Gold János fúrómester, de a siker akkor még elmaradt.

Miután Zsigmondy végzett a fúrással az akkori Templom téren, (ma Kossuth tér) Berndt Ferenc építész kalázi édesvízi mészkőből elkészíti magát a kút építményét is. A főoszlop és a medence idomai Zenger Béla budapesti kőfaragó munkája.

Végül 1892-ben készült el teljes egészében a kút építmény, melynek nyolc nyílásából folyt a víz a medencébe, tetejét pedig egy két méter magas kagylóban álló, kezében halat tartó Najád nimfa szobra díszítette. A görög mitológia szerint a najádok azok a nimfák, akik a források, kutak, patakok gondozói.

A II. Világháború után elfojtásra kerülő kutat 2002-ben kormányzati és lakossági összefogással a Kossuth téren újból felépítették. A ma látható kúton már az eredeti Najád szobornak csak a másolata látható, melyet Mészáros Attila szobrász készített.

Ivókút leányfigurával

A Sétálóutca (Andrássy út) elején, a McDonald's gyorséteremmel szemben található, a köznyelv által "részeges angyalkának" nevezett szobor.

Szökőkutak a Szent István téren

2011-2013. között zajlott le Békéscsabán a belváros rehabilitációs program. Ennek keretein belül épültek meg a Főtéren az új szökőkutak.

Szökőkút a Korzó téren

A sétálóutcán (Andrássy út) található Korzó téren szökőkút színesíti a belvárost. A csabaiak kedvelt pihenőhelye.

Széchenyi liget

Az Élővíz-csatorna partján elterülő Kisliget folytatása a hatalmas fákkal borított Széchenyi liget. Bejáratát az a székelykapu jelzi, amelyet Békéscsaba testvérvárosától, Székelyudvarhelytől kapott ajándékba. A természetvédelmi területté nyilvánított park egy szabadtéri színpadnak is otthont ad. 1850-től áll a polgárok szolgálatában. Egykor temető volt, majd "a város mulató erdőcskéje" sörházzal, sétakerttel, gőzfürdővel, kerti pavilonnal, kertészettel, üvegházzal. Bár az 1888-as árvíz elsöpörte, közszolgálati funkciója a mai napig fennmaradt.

Élővíz-csatorna

Az Élővíz-csatornát közmunkával 1777-ben ásták ki a város lakói, egyrészt a mocsarak lecsapolása érdekében, másrészt a település építéséhez szükséges fának a bihari hegyekből való leusztatása céljából. A csatorna a Fehér-Körös folyótól indul, s a Kettős-Körös folyóba torkollik, magas vízállás esetén szivattyúval történik a víz átemelése.

Doboz

Wenckheim kastély

A kastély a település központjában található, a Kossuth tér 15. szám alatt. Az évek során bekövetkezett átalakítások miatt műemléki jellege megszűnt. 1948 óta a kastély épülete a Dobozai Általános Iskola diákjainak ad otthont.

Az 1944-ben 52 szobával rendelkező kastély három részletben nyerte el jelenlegi formáját.

Először a főútra néző vadászkastély készült el, jelenleg egy élelmiszerüzlet található itt. A gyulai Czigler Antal uradalmi építész tervei alapján Wenckheim Rudolf építtette a vadászkastély földszintes épületét, helyszínt biztosítva a vadászatok utáni pihenésnek, vendéglátásnak. 1850-ben elkészült a kastély emeleti része - jelenleg Kastély Kávézó - és annak folytatása a főúttal párhuzamosan, mely a mai iskola épületrészét képezi. Az épület ekkor kapta az „U„ alakot, ezzel közel egy időben, 1852-ben Ybl Miklós tervei alapján elkészült a romantikus stílusú versenyistálló és kocsiszín, majd a diadalíves zabsilós magtár is. Doboz az uradalom központja lett, innen irányították a vésztői és csorvási birtokokat is.

Wenckheim Dénes az 1900-as évek elején építtette meg az udvarban található manzárdtetős, palával fedett bástyaszerű emeletes részt, historizáló stílusban. Az emeletre márvány lépcső vezet. Erkélyes szobájából szép kilátás nyílt a kastélyparkra. A szobákban a falszínekhez alkalmazkodó gyönyörű csempekályhák kerültek. Az ebédlőbe Belgiumból hozatták a 4 méter magas hófehér csempekályhát. Az emelet volt a grófné és a gyerekek lakosztálya. A kastély főúri módon, igényesen volt berendezve. A földszinten található a nagy ebédlő, mely többek között a vadászvacsorák helyszínéül szolgált, sok híres ember megfordult a kastélyban egy-egy vadászat alkalmával, többek között Horthy Miklós kormányzó. Az 1940-es évekre Wenckheim Lajos gróf igazi vidéki rezidenciává alakíttatja a kastélyt. A folyosók falán több száz gyönyörű és értékes ős- és szarvasagancs-gyűjtemény volt. Főúri körökben számon tartották a dobozi vadászkastélyt.

Jelenleg az impozáns épület 9 tanteremnek ad helyet. 1996-ban egy új szárnyal bővült az épület, melyben újabb tanteremek kerültek kialakításra. A régi és új épületegyüttes modern számítógépteremmel, fejlesztő teremmel, valamint interaktív táblákkal felszerelt szaktantermekkel várja a dobozi diákokat. (Foffás: wikipedia)

Katolikus templom és Wenckheim-sírbolt

Magyarország védett műemlékei közé tartozik a dobozi kastélypark magtár felőli szegletében álló római katolikus templom és kriptá. A templomot és a sírboltot gróf Wenckheim Dénes építtette a Nikolaus Schiedek bécsi építőmester tervei alapján. A Szeged-Csanádi Egyházmegyéhez tartozó templom titulusa: Szent Ferenc Felmagasztalása.

A templom

A templom mennyezete az első vasbeton létesítmények egyike. Az épületegyüttes alapját 1897-ben ásták ki. A templomot az építkezés befejezését követően 1902. június 7-én ünnepélyes keretek között szentelték fel. A korabeli leírások szerint a gerlai hídnál száz lovas fogadta a felszentelést végző püspököt, akit a templom bejáratáig kísértek. A felszentelést követő ünnepi ebédre 800 ebédjegyet osztottak ki az építkezés munkásai között.

A templom kövezetét mozaikból rakták ki. A toronyba vezető csigalépcső, az oszlopok, az ajtófelek, az ablakok a Wenckheim Frigyes birtokáról, a borossebesi bányából származó vörösmárványból készültek. A márványoszlopok alsó és felső díseit bécsi minta alapján

Dránsztyik Tódor és társai a borossebesi bányában vésték. Az oszlopok többi részét helyben faragták a szakemberek. A két darab egy méteres sárga oszlop aragonit, spanyol márványból készült. Az oltár feszületét Fadrusz János készítette carrarai márványból, a pozsonyi mintájára. A felül lévő két kis hatszöget egyiptomi márványból, az alsó sarokban lévő fekete hatszögeket görög márványból készítették. A keresztelő kút és medence márványát Salzburgból hozták. A bal oldali két stallum gyönyörű kézi faragás intarziákkal. A szószek, amely a római Szt. Péter templomnak a másolata terméskőből készült. A sekrestyében elhelyezett tölgyfából készült, fafaragásokkal díszített szószekfeljárót Bécsből hozták. Az ajtók, ablakok és intarziás bútorok Fogenhoffer bécsi asztalosmester munkái. A gyóntatószék az ajtóhoz, ablakokhoz és a bútorokhoz hasonló fafaragásokkal készült. Az ólomüvegablakokat tirolai festőművészek készítették. A templom festésével egy budapesti vállalkozást, Glázer János és Társa cégét bízták meg. Az egyházi ruhák nagy része az 1860-as évekből, Bécsből származik. A ruhák arany, ezüst, színes brokátból, gobelinből, bársonyból és nehéz selyemből készültek.

A templomot 1970-ben restaurálták.

Wenckheim-sírbolt

A Magyarországon egyedülálló belül is díszes családi kriptát neves mesterek arany és színes mozaikokkal díszítettek.

A kriptában nyugszik az építtető gróf Wenckheim Dénes és fia gróf Wenckheim Lajos, valamint Steib János plébános, aki haláláig 1979. július 3-ig gondozta, felügyelte a műemlékegyüttest.

A műemlékegyüttes (templom és sírbolt) csak előzetes bejelentkezés esetén látogatható. (Forrás: wikipedia)

Gerla

Wenckheim-kastély

Békéscsaba Gerla nevű városrészében található, mely a megyeszékhelytől északnyugati irányban található.

Wenckheim Károly a 37 szobás kastélyt Ybl Miklóssal tervezette, amely 1860-ra készült el. A második világháború után általános iskola működött benne, mely 1984-ben költözött át az új épületbe, ez az épület már 1990 óta üresen áll.

A kastély szabálytalan 'U' alaprajzú, nagyrészt egyszintes, cseréptetős, romantikus stílusú a nyugati szárnyának középtengelyében kápolnával, amely a katolikus egyház tulajdona volt. 2003-ban A Leonardo CAD Bt. megvásárolta a kápolnát és a hozzátartozó épületrészt, majd felújította. A kápolna épen maradt eredeti festése és berendezése a korabeli szakrális épületek szép példája, bár színei kissé megfakultak. A berendezési tárgyai ép állapotúak. A kápolna előcsarnokához vezető folyosók elhanyagolt állapotban vannak. Ezenkívül a kastélyhoz tartozik még a pálmaház és egy hatalmas, a kastélyt körülvevő angol kert is.

1876-ban árvíz sújtotta a kastélyt. „Az árvíz a gerlai kastélyt is ellepte és gr. Wenckheim Károly úr szalonjaiban terjeszkedik széjjel. A gróf úr az, ki eddig megyénkben legtöbb kárt szenvedett az árvíz által. Az árvíz Gerla-Pósteleken folyvást emelkedőben van, úgy annyira, hogy onnan a gerlai híd mellett és az uradalmi kastély irányában már a töltés tetején a volt.”[1]

A békéscsabai önkormányzat 2001-ben jelképes áron egyszer már eladta a hajdani Wenckheim birtokot, azzal a kikötéssel, hogy az új tulajdonos helyreállítja az épületet, és hasznosítja azt. Ez azonban nem történt meg, így a kastély újra az önkormányzathoz került és ismét eladóvá vált. (Forrás: wikipedia)

Gyula

Gyógyfürdő

Gyula, Várkert 2.

A Gyulai Várfürdő 5 000 m²-nyi vízfelülettel és összesen 16 medencével büszkélkedhet. A 2005 méter mélyről feltörő 72 C-os, alkáli-hidrokarbonátos-kloridos gyógyvíz elsősorban kopásos eredetű mozgásszervi megbetegedésekre, krónikus idegbántalmakra, balesetek, műtétek utáni rehabilitációs kezelésekre és krónikus gyulladással járó nőgyógyászati panaszok esetén alkalmazható kiváló hatással. A télen-nyáron működő gyógyászatban reumatológus szakorvosi felügyelet mellett iszappakolás, rekeszes galván-, elektroterápiás kezelés, szénsavas fürdő, súlyfürdő, tangentor kezelés, orvosi masszázs, valamint gyógytorna és gyógyúszás is igénybe vehető.

Strand

A Gyulai Várfürdő az egykori Almásy-kastély 8,5 hektáros természetvédelmi területté nyilvánított parkjában található. A pazar botanikai látványosságokkal bíró 200 éves ősparkot 10 000 tő virág, közel 100-féle fa, bokor és cserje varázsolja elbűvölővé, ezáltal vendégeink az országban egyedülálló környezetben hódolhatnak a fürdőzés szenvedélyének.

Hullám medence

A Gyulai Várfürdő egyik legnépszerűbb nyári eleme a hullámmedence. A Dél-Alföld egyedülálló, hihetetlen élményt nyújtó, hullámfürdője korszerű, és családbarát kialakítása miatt is nagyon népszerű. A legsekélyebb része 45 cm, míg a legmélyebb pontja 2,2 m. Tehát kiváló kikapcsolódási lehetőséget biztosít az egész család részére. A szórakozás igazi csúcspontját az 5 -7 percig tartó, - igazán nagy - közel 1 méteres hullámok jelentik.

AquaPalota

Legújabb nagyberuházása révén 2013. végén új, fedett élménykomplexummal, az AquaPalotával gazdagodott a Gyulai Várfürdő, így egész évben kiszolgálhatja a családokat, a fiatalokat és azokat, akik elsősorban nem a gyógyvíz miatt látogatnak el a fürdőbe. A több, mint 6000 négyzetméteres létesítményben, közel 900 négyzetméternyi vízfelületen számtalan élményelem – sodrófolyosó, álló-, és fekvőmasszázsok, vízesések, buzgárok, nyakzuhanyok, ugrómedence, családi csúszda, "fényalagút" testcsúszda, a Magyarországon egyedülálló módon felfelé tartó a "fel(l)ejtő" fánkcsúszda – biztosítja a vendégek szórakozását. A gyermekekkel érkezők is kikapcsolódhatnak, mivel a baba- és gyermekmedence nyújtotta élményelemek mellett, korosztályonként elkülönített játszóterek várják a családokat. Amíg a gyermekek csobbannak vagy éppen a mélyvízi trambulínon próbálják ki bátorságukat, a felnőttek pihenhettek a vízbárban vagy az új szaunavilág nyújtotta élvezeteknek hódolhatnak. A baba-mama sarok az elvonulás nyugalma biztosítja a gondoskodásra és pihenésre vágyó legapróbbaknak. A szolgáltatások körét gyermekfelügyelettel és animatori szolgálattal bővítette a fürdő.

Csúszdák

Az egész komplexum legszembetűnőbb része a két hatalmas óriási csúszda, ami több 10 méter magasságról indulva megjárja egy vulkán belsejét is, majd, mint a láva, úgy tör ki belőle, és a végén a hűsítő vízbe csobbannak vet véget a szuper élménynek. Azért, hogy a lecsúszás még feledhetetlenebb legyen, különböző vizuális effektusokkal érzéki csalódásokat idéznek elő.

A Fényalagút testcsúszdán a megszokott test csúszásra van lehetőség, a Fel(l)ejtő fánkcsúszdán viszont hatalmas fánkcsúszással lehet végig száguldani, hogy az élmény minél extrémebb legyen.

A trambulín műugrás szerelmesei is otthonra találnak a Gyulai Várfürdő új élményfürdőjében.

A családiasabb kalandra vágyóknak se kell megijedniük, mert a 4 személyes csúszdán, apa – anya-gyerekek, együtt is lecsúszhatnak, hogy közösen csobbanjanak a finom vízbe.

Medencék

Baba- és Gyermekmedence

2 vízágyú, kalózhajó vízicsúszda, 2 vízköpő kisállat

Rekreációs úszómedence

Élménymedence

12 fekvő masszázspad, Vízfüggöny, Sodrófolyosó, 2 masszázsfülke, 6 nyakzuhany, buzgárok, gejzírek

Merülő medence a szaunázáshoz

Pezsgőmedence

4 fekvő masszázspad, 8 db buzgár

Ugrómedence

Vízi bár

A felnőtt generáció teljes körű kiszolgálásnak érdekében vízi bár is kiépítésre került. Így kellemes környezetben, a medencében ülve fogyaszthatja el a kedves Vendég kedvenc koktélját. Napsütésben, hóesésben minden nap élményekkel várja minden kedves vendégét Gyula város legnagyobb attrakciója, a Gyulai Várfürdő új, családi élményfürdője, az AquaPalota!

Wellnes Centrum

A tartalmas és aktív, testet-lelket regeneráló pihenés elengedhetetlen része a wellness életmódnak. A Wellness Centrum egyedi hangulatú kupolás medenceterében számtalan élményelem - nyakzuhany, buzgár, állómasszázs, sodrófolyosó, ülőpados hidromasszázs, fekvő pezsgőfürdő - kényezteti a vendégeket. Az élménymedence fölötti galérián és pihenőteraszokon olvasgatási, relaxálási lehetőségek teszik teljessé a szórakozást, kikapcsolódást, pihenést. A Wellness Centrumból nyílik a 2009 decemberében átadott különleges Castello Szaunapark. A szaunaparkot a pénztáraknál megváltott külön belépővel látogathatják, mely a megváltás napján időkorlátozás nélkül érvényes! Éljen a lehetőséggel, próbálja ki Ön is a feledhetetlen élményt nyújtó Wellness Centrum szolgáltatásait! A Wellness Centrum szolgáltatásait külön felár megfizetése nélkül veheti igénybe minden kedves vendégünk!

Castello Szaunapark

A szaunapark szolgáltatásait úgy vehetik igénybe vendégeink, hogy a gyógyfürdő- belépőjegy mellé megváltják a szaunapark-belépőjegyet. Napközben a téli, a kőhíd vagy a fahíd bejáraton keresztül közelíthető meg a szaunapark.

Az átépített és kibővített Castello Wellness és Szaunapark három kültéri szaunaházzal, két beltéri infrasaunával, gőzkabinnal, kültéri jakuzzikkal, merülődézsákkal és dézsazuhannyal, hangulatos beltéri pihenővel, szabadtéri koktélbárral, kellemes kültéri pihenőteraszokkal várja ismét a szaunázás szerelmeseit!

Az itt pihenők számos, testet – lelket melengető szaunafelöntés közül választhatnak.

Beauty Masszázs Szalon

Beauty Masszázs Szalonban közel 40-féle masszázsból választhatnak kedves vendégeink, édes kényeztetést keresve. A masszázások három csomagban állnak rendelkezésre, ezeken belül ugyanazon az áron, magunk választhatjuk ki a testünknek-lelkünknek legkedvesebbet.

Aromaterápiás frissítő masszázs 30 vagy 60 percben, szépségünket tápláló "beauty" masszázs vagy akár extra masszázsok is kérhetőek szalonunkban. Ingyeneknek ajánljuk a négykezes és a páros kezelések élményét!

Úszómedence

25 m-es fedett uszoda

A Dél-Alföld egyik legújabb és legmodernebb versenyuszodájának tanuszodája. Kiváló körülmények adóttak a vízi sport utánpótlásának képzésére. A domború alapnak köszönhetően a medence mindkét vége alkalmas az úszás és az ugrás technika elsajátítására. A középső sekélyebb rész az úszni tanulók legideálisabb helyszíne. A felújított környezetben a csemeték szívesen sajátítják el az úszás ismereteit, gyakorlatát.

50 m-es uszoda

Az 50 m-es versenyuszoda egész évben alkalmas úszóversenyek, vízilabda-mérkőzések, és egyéb szórakoztató programok lebonyolítására. A medence kiváló vízminősége miatt közkedvelt a sportolni vágyók köreiben. A mellette kialakított lelátó alkalmas napozásra és szurkolásra is. A nyári időszakban a gyulai Kormorán Búváriskola tanfolyamot tart. Az érdeklődők könnyűpalackos próbamerülésen is részt vehetnek. Az őszi szezonnal kezdődően a medence sátorfedést kap. Így télen is biztosítottak megfelelő körülmények a vízi sporteseményeknek, és az úszni vágyóknak.

Almásy-kastély

vagy más néven Wenckheim-Almásy-kastély vagy Harruckern–Wenckheim–Almásy-kastély

A gyulai uradalmat 1723-ban kapta Harruckern János György, majd 1725 körül kezdte el építtetni a kastélyt, a régi huszárvár helyére. A várban serfőzőt és pálinkaházat rendezett be, cselédlakásokat épített és helyre állította a várbörtönt. Az ő nevéhez fűződik a szlovákok, románok és svábok Békés megyébe telepítése. Fia Harruckern Ferenc a huszárvár kaputornyát, melyen át a kastélyba bejárat vezet, barokk stílusú átalakítással felújította, emeletesre építette át, rajta órát helyeztek el és párnatagos toronysisakkal fedték le. A kastély bővítésére, Franz Anton Hillebrandt, kamarai főépítész 1761 - 1762-ben tervet készített, de ez nem valósult meg. A kastély 1795-ben leégett, Wenckheim Józsefné 1798-ban az előző helyére felépítette az új kastélyt. Az 1801-es második tűzvész után a Wenckheim Ferenc építtette újjá. Az uradalmi építész, id. Czigler Antal által tervezte barokk stílusú, copf stílusjegyekkel átszőtt manzárdtetős épületet. Ekkor kapta második tornyát és kupoláját, portikusait, és ekkor egységesítették a melléképületeket. A toronyhoz földszintes szárnyak csatlakoztak. A kastély utolsó tulajdonosai az Almásyak voltak, a Wenckheim-lányok egyike Wenckheim Stefánia egy Almásy grófhoz, Almásy Kálmánhoz ment feleségül, innen ered a kastély legismertebb neve is. A család 1888-ban költözött ide, 1902-ben a szárnyépületekre is emeletet húztak Sztraill Ferenc építész tervei szerint, de megőrizve az épület addigi stílusát. 1945 után a keleti tornyot lebontották és belülről is többször átalakították. A kastélyt Wenckheim Frigyes és Wenckheim Krisztina vissza akarta vásárolni a Wenckheim családnak, de az Almásy család nem akarta eladni reális áron. Emiatt épült meg Szabadkígyóson a Wenckheim-kastély[1]

Az épület számos esemény színtere volt, többek között itt tartózkodott 1849-ben Damjanich János, Anrep tábornok foglyaként, miután a kastély udvarán fegyverezték le a Világosnál kapitulált honvédtiszteket. Az 1850-es évektől a gyulai születésű Erkel Ferenc tartózkodott gyakran a kastélyban: a legenda szerint itt komponálta a Bánk bánt és a Brankovics György című operát. Ennek emlékéét őrzi az egykori kastély parkban létesült Várfürdő területén a lombját vesztett mezei juhar, az Erkel-fa. 1861-ben pedig a fiatal Munkácsy rajzolgatott festőinasként a kastély földszintjén az ősök képeit restauráló Szamosy Elek festő mellett.

A volt csecsemőotthont a gyulai önkormányzat 2010-ig gyógyszállóvá alakította volna. A megyei önkormányzat ugyan fél éve lemondott vagyonekezelői jogáról Gyula javára, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel (MNV) azonban nem jut dűlőre a város, így még felújítási tervet sem tudtak készíteni.

Nyitva tartás:

Kedd-Vasárnap: 10:00-18:00

Tárlatvezetés: Kedd-Vasárnap: 10:30; 11:30; 14:30

Vár

Gyula, Apor Vilmos tér 7

A XV. században épült, mára Közép-Európa egyetlen épen maradt síkvidéki téglavára, melynek 24 kiállítótermében közel hét évszázad történetét járhatják végig a látogatók. A kilátóból gyönyörű panoráma nyílik a városra. Építése Maróti János macsói bánhoz, továbbépítése pedig Corvin János nevéhez fűződik. Ő építtette az ún. Kerecsényi-kapu közelében található kerek ágyútoronyt (rondella), amit szaknyelven Corvin-bástyának neveznek.

A város az 1566-os ostrom után 129 évig állt török hódoltság alatt, kiűzetésükre 1695-ben került sor. Az elkövetkezőkben – Harruckern János idejében – a várban serfőző és pálinkaház, sőt, börtön is működött. A 7 lakószoba közül egy a levéltári és a megyegyűlések terme volt. A gótikus téglavár 2005-től újra élettel telik meg: a látogatók a vármúzeumban megismerkedhetnek a vár hadtörténetével; a felszentelt kápolnában ismét keresztelnek és esketnek; a középkori jegyeket magán viselő borozóban a kulináris élvezeteknek hódolhatnak, a lovagterem – a modern kor szellemével ötvözve a régmúltat – pedig fogadásoknak, konferenciáknak és más rendezvényeknek szolgál helyszínül. A várban tárlatvezetés kérhető.

A többfunkciós műemlék kőszínházként is működik, hiszen az 1964 óta működő Gyulai Várszínház előadásai a várban és a vár mellett található tőszínpadon kerülnek megrendezésre.

Nyitva tartás

Kedd-vasárnap: 10:00-18:00

Hétfő: Zárva

A jegykiadás utolsó időpontja: 17:00

Magyar nyelvű tárlatvezetés: Kedd-vasárnap 13:30

Idegen nyelvű tárlatvezetés (angol, német, román) 24 órával korábban kérhető.

Erkel Ferenc Emlékház

Gyula, Apor Vilmos tér 7

A németgyulai tanítói lakást 1795-ben építették fel. 1821-ben egy újabb tanterem került az ekkor megnagyobbított régi mellé. A ház térre néző szárnya az iskolának, míg az Ajtósi utcai frontja a tanítói laknak adott helyet. Az iskolai rész 1829–1830 telén megrongálódott, s részben össze is dőlt. A házat mai formájában ezt követően Nuszbeke Mihály építette meg 1830 végére.

A kántor és iskolaház az 1830-as átalakításkor kapta klasszicista stílusát. Az Erkel család 1806-ban érkezett Gyulára Pozsonyból. Az apa, Erkel József 1841-ig lakott és tanított az iskolában. Itt született 1810. november 7-én fia, Erkel Ferenc, a magyar nemzeti opera megteremtője, a Himnusz megzenésítője. A kiállítás nyitóterében Európa himnuszait bemutató terminálok fogadják a látogatókat, majd az európai zene terme következik. A 19. századi osztályteremében lévő interaktív sarokban korabeli feladatok megoldására van lehetőség, az „Erkel-émlékszoba” a zeneszerző személyes tárgyait, relikviáit mutatja be. A hálószoza, a szalon és a népies konyha az Erkel család egykori otthonát idézi fel.

Nyitva tartás

Hétfő: ZÁRVA

Kedd – Vasárnap: 10:00 – 18:00

Jegykiadás utolsó időpontja: 17:30

Ladics Ház

Gyula, Jókai utca 4

A földszintes polgárház a 19. század elején épült barokk stílusban, jegyzői lakásként. A házba dr. Ladics György jogász feleségével ifjú házasként költözött, majd utódai itt éltek a múzeummal alakításig. A hagyományörző családban öt generáción át megmaradtak az életmódjukat tükröző bútorok, tárgyak, öltözékek s a szellemi életükről tanúskodó emlékek. A város az épület és a gyűjtemény felvásárlása után a házban múzeumot hozott létre.

Túlzás nélkül állítható, hogy a Ladics család hagyatéka különleges értéke Gyula városának, s a maga nemében egyedülálló történeti forrása és dokumentuma a vidéki polgárság életének a dualizmus kori és a két világháború közötti Magyarországon. Míg a paraszti életmódot és lakáskultúrát bemutató tájházak rendszere, az egész országot behálózza, és a társadalmi paletta másik oldalát megjelenítő szépen berendezett nemesi, főúri otthonokra is találhatunk példákat, addig a polgárság világának a Ladics Ház az egyedüli teljesen berendezett tanúja. Hazánkban nincs más hasonló komplexitású polgári együttes, melynek keretében úgy a tárgyi, mint az irattári, dokumentációs anyagok egységesen megmaradtak volna. A hagyatéka magába foglalja a család XIX. század elején épített lakóházát annak teljes bútorzatával, a családtagok használati és személyes tárgyait, valamint a családi könyvtárat és dokumentumgyűjteményt. Általa megismerhetővé válik a dualizmuskori, illetve a két világháború közötti Magyarország polgári kultúrájának teljessége.

Nyitva tartás:

Kedd, csütörtök, szombat: 10:00-13:00

Szerda, péntek, vasárnap: 13:30-18:00

Hétfő: Zárva

Ügyeletes telefonszám: 06 70/310-67-22

Boltmúzeum a süvegckukorhoz

Gyula, Szent István 38

2016 májusában nyitott meg Gyulán a "Süvegckukorhoz" címzett boltmúzeum, amely a sokszínű Gyula egyik legújabb különlegessége. A különleges múzeumi bolt alapítása 1983-ra nyúlik vissza. Kezdeményezője Ábrahám György, az akkori Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat igazgatója volt.

A vállalat dolgozói, köztük a szakma öregjeivel és a helyiekkel összefogva egy év alatt közel 500 tárgyat és dokumentumot gyűjtöttek össze. A gyűjtés hírére megmozdultak a régi kereskedőcsaládok és leszármazottaik is.

Az új kiállítás beleillik azon kulturális kuriózumok sorába, amelynek évtizedek óta láthatóak itt, Gyulán. A Százéves cukrászda, a Ladics-ház és a Húsipari gyűjtemény mellett egy újabb, az egykori polgári kort megidéző alkotás született.

Az idelátogatók a boltmúzeum előterében az otthont adó egykori Huszárlaktanya történetével is megismerkedhetnek egy kamaratárlaton keresztül.

Nyitva tartás:

Telefonos egyeztetés alapján egész évben látogatható

Munkanapokon: 10:00 - 16:00

Hétvégén: 10:00 - 14:00

Kohán Képtár

Gyula, Béke sgt. 35

2014 tavaszára befejeződött a Göndöcs-kert egészének teljes körű felújítása. A Kohán György festőművész alkotásait bemutató Kohán Képtár nagyobb épületbe költözött, korábbi helyszíne pedig Vigadó név alatt, multifunkciós rendezvényteremként működik tovább. Az eredeti pompájában helyreállított épületben számtalan közösségi program szolgálja a helyiek és a turisták szórakozását.

A színházi előadások, műsoros estek, táncmulatságok számára készült épület 1889-re épült fel az egyik Holt-Körös meder helyén, a népkertben. 1952-1975 között a dór oszlopos, timpanonos bejáratú neoklasszicista épület a város művelődési otthona volt, majd 1979-ben a Kohán-hagyaték kapott helyet az épületben. Kohán György festőművész (1910-1966) Gyulaváriban született uradalmi kovács gyermekeként. Tehetsége hamar megmutatkozott: 16 évesen már a gyulai alkotó kör kiállításán szerepelt képeivel. Budapesten, majd Párizsban és Rómában tanult, végül hazatért Magyarországra. Végrendelete szerint 691 festményt és 2215 grafikát ajándékozott Gyula városának, melyek egy része a Képtárban látható.

Gyula városa, Kohán emlékére 1979-ben létrehozta a Kohán Képtárat, amely állandó kiállításnak ad otthont. Idén új helyre, Békés megye első múzeumépületének kibővítése révén kialakított, az életműhöz méltó kiállítócsarnokba került át a festőművész hagyatéka.

Nyitva tartás

Kedd, Csütörtök, Szombat: 13:30-18:00

Szerda, Péntek, Vasárnap: 10:00-13:00

Hétfő: Zárva

Kálvária, Apsziskápolna

Gyula, Kálvária

A Kálvária-apsziskápolna 1760-ban épült. Építette báró Harruckern Ferenc. Az i.e. 2000 körül emelt földpiramison lizéniával övezett, ráccsal elzárt diadalívvel megnyitott kápolnaapszisz. Fedélszéke előtt emelt timpanonos oromzat van, a boltozatot térben hatalmas fakálvária szoborcsoport tölti ki.

Kolbász Múzeum

Gyula, Kétegyházi út 3/1.

A gyűjtemény alapjainak lerakása még 1985 előtt kezdődött, amikor Szigethy Attila a Gyulai Húskombinát akkori beruházási fősztályvezetője felismerte annak a jelentőségét, hogy a Gyulai kolbász fellegvárában méltó elismerést érdemelnek azok az elődeink, akik küzdelmes példaértékű munkával, irigylésre méltó emberi hozzáállással megvalósították mindazt, aminek ma a Gyulai kolbász és Gyula a világhírnevet köszönheti.

Az 1985-ben megnyitott kiállítás anyagát saját gyűjtésből, illetve a Gyulai és környékbeli hentes családok által a múzeum részére átadott eszközökből állította össze abból a nemes célból, hogy városunk megőrizze az egykor szebb napokat látott gyulai húsipar emlékeit és múltjának ereklyéit. A gyűjtemény egészen 1998-ig változatlan formában volt megtekinthető. Az állagmegóvó felújítást követően előzetes bejelentkezéssel, elsősorban szakmai csoportok látogathatták.

2007-ben sötét napok, hónapok következtek a múzeum történetében.

A gyűjteményt felszámolták, az eszközök nagy részét Békéscsabára szállították, míg egy része valószínűleg örökre eltűnt, elenyészett. Egyidejűleg a Gyulai Önkormányzat az épületet értékesítésre kínálta fel.

A képviselőtestület 2007. október 22-i ülésén Durkó Károly Városbarát képviselő, kulturális tanácsnok javaslatát elfogadva - döntött arról, hogy a város a régi gyulai vágóhidat nem adja el és a Húsipari Gyűjteményt belátható időn belül, újra itt helyezik el. Az épületben ismét élő, működő múzeum jöhet létre, amely gasztronómiai rendezvényekkel a gyulai kolbász megkopott hírnevét lenne hivatott visszaállítani. Ekkor több gyulai hentesmester is kijelentette: támogatja a Városbarátok elképzelését.

Október 31-én a Gyulai Városbarátok kezdeményezésére és ezen belül is Durkó Károly, Balla Tibor és Szalai György közbenjárásának köszönhetően hazaszállították Gyulára az év elején Békéscsabára elvitt Húsipari Gyűjteményt, melyet időlegesen a Corvin János Múzeum helyezett el.

Ezt követően, több mint két hónapos előkészület után, 2008 januárjában megalakult a Gyulai Hentesek Hagyományörző Egyesülete, amely legfőbb tevékenységeként jelölte meg a Húsipar-történeti kiállítás helyreállítását, működtetését, fejlesztését, valamint az ehhez kapcsolódó húsipari és gasztronómiai hagyományok ápolását. A Gyulai Képviselőtestület 2008. március 27-i ülésén történelmi döntés született: a Gyulai Hentesek Hagyományörző Egyesülete öt évre, csekély térítésért kapott használati jogot az épületre. Az egyhangú döntésének köszönhetően Önkormányzati finanszírozásban az épületen kívül belül felújítási munkák kezdődtek és június 16-án be is fejeződtek. Július végén, miután visszakerültek a régi kiállítási tárgyak, a Hagyományörző Hentesek elkezdheték az eszközök felújítását, a kiállítás helyreállítását és berendezését.

Az egyesület tagjai fáradtságos munkával, szabadidőt és akár szabadságot sem sajnálva, támogatóik segítségével újra életre keltették ezt az országosan is egyedülálló kiállítást, melyet október 1-én ünnepélyes keretek között nyitottak meg a látogatók előtt.

Nyitva tartás

Hétfő: zárva

Kedd-Péntek: 9:00-15:00 óráig

Szombat-Vasárnap: 9:00-13:00 óráig.

A Múzeum előzetes egyeztetést követően ettől eltérő időpontban is látogatható.

+36-30-220-0290 +36-70-264-1477

Tanyamúzeum

Gyula, Szabadka tanya 32

A Gyula határában természetvédelmi területté nyilvánított pusztán található a gyulai parasztlak önkéntes adományából létrehozott Tanyamúzeum. A természetvédelmi terület sajátos növény- és madárvilágával vonzza a tudományos kutatók és a természetet kedvelők érdeklődését. A múzeum közel 2000 darabos gyűjteménye a századfordulón és a század első felében élő parasztlak életét és termelési kultúráját mutatja be. Egész napos programot kínál az üzemeltető: lovaglás, kocsikázás, csikós bemutatás, méneshajtás, versenylovak, szürkemarhák, bivalyok, juhok, háziállatok megtekintése, lovasoktatás, gyalogtúra, egytálételek, csoportoknak komplett program, sőt, szálláslehetőség is igénybe vehető.

Nyitva tartás

Egyeztetés alapján, illetve nyáron 10.00-17.00

Belépő

500 Ft - teljes ár

300 Ft - kedvezményes (6-14 éves korig)

ingyen - 6 éves kor alatt

Százéves Cukrászda

Gyula, Erkel Ferenc tér 1

Az 1840 óta üzemelő Százéves Cukrászda Magyarország második legrégebbi cukrászdája. Csodás, empír stílusú épületében a díszesen festett falak között, eredeti biedermeier bútorzat, s hagyományos sütemény, parfé-, cukorka- és fagyaltkínálat repíti vissza a látogatót az egykori nyüzsgő kávéházi világba. Mivel a cukrászda mindig is közösségi hely volt (a boltzatok közepén feltárt falképek töredékei bizonyítják) az 1984-1986 közötti helyreállítás során igyekeztek a reformkori hangulatot visszaidézni, míg az egykori cukrászműhely helyén cukrászmúzeumot rendeztek be korabeli eszközökkel. 2004-ben a cukrászda életében egy jelentős felújítást hajtottak végre, hogy továbbra is a legértékesebb gyöngyszeme maradhasson a Dél-Alföldnek és ez a csodálatosan szép cukrászda egyedi, különleges élményt nyújtson vendégeinek.

Nyitva tartás:

Hétfő-Vasárnap: 10.00 - 19.00

Templomok, kápolnák

Szentháromság kápolna: Gyula, Kossuth tér

Evangélikus templom: Gyula, Béke sugárút 29

Református templom: Gyula, Petőfi tér 4.

Szent Miklós katedrális: Gyula, Szent Miklós park 2

Szent József templom: Gyula, Szent Miklós park 2

Nádi Boldogasszony Plébániatemplom: Gyula, Harruckern tér 2

Ferences rendi romkert

Gyula, Epreskert utca 19

A pápa 1410-ben telepített ferences rendi szerzeteseket a gyulai uradalomba, az itt álló templomuk és rendházuk 1420-tól 1566-ig működött. A barátok az 1566-os török támadáskor menekültek el, ezután a kolostor enyészetnek indult. A valamikor 35 méter hosszú és 10 méter széles gótikus templomot 1931-ben tárták fel, majd a 60-as években rekonstruálták. Ma már csak a szentélye, valamint a hozzáépített cellák egy része látható. A ferences templom a magyar történelem olyan neves személyeinek szolgál nyughelyül, mint Corvin János lánya Erzsébet és felesége Frangepán Beatrix.

A romkert ma szabadon látogatható.

Élővíz csatorna

A gyulai városképet jelentősen alakító Élővíz csatorna 5 km - en keresztül folyik a városban. A medrét telepített fűzfásor, a partot pedig hársfásor szegélyezi, melyek között szívesen sétálnak, futnak a helyiek és a turisták is egyaránt. Nagy értéke, hogy a partjai közötti távolság arányos a város méretével, csak úgy, mint a Duna Budapesten. A Harruckern téri kölcsonzótól mindkét irányba, a város szinte teljes hosszában lehet csónakázni, vízi biciklizni. A folyó legszebb képét talán a Kapus hídról adja a folyó fölé hajló szomorúfüzekkel. Az Élővíz csatorna medrében folyt a Fehér-Körös egészen a 19. századig. Ekkor viszont többször is árvíz öntötte el a várost, mely a Körös szabályozását tette szükségessé: Gyula és Békés közé, új csatornába terelték a Fehér-Körös vizét. Csakhogy a folyó eredeti medre továbbra is bevezette a városba az árvizeket, így egy tűs gát építésével oldották meg, hogy a város lakói számára a többszörös hasznosítású vízforrás elérhető legyen.

Nagy Bambuszkert

Gyula, Lahner György utca 14

Nagy László 2000 m²-nyi Bambuszkertje 18 bambusznemzetség 102 bambuszfajtajával Európa egyik legnagyobbik gyűjteményének egyike. Főleg ázsiai fajok, de afrikai, észak-amerikai bambuszkok, lóbusz, pálma, és banánfa is elviseli, kedveli éghajlatunkat. „A kínaiak szerint kreatív energiafelhők lengik körül a bambuszt” - mondja a tulajdonos. A bambusz rügye emberi fogyasztásra is alkalmas, egészséges, és több mint 5000 féle felhasználási lehetőségét ismerik, többek között lambéria, legyező, préselt tálak, harci eszközök, sőt, házak tetőszerkezete is elkészíthető belőle. A bambuszokat meg is lehet vásárolni.

Nyitva tartás: egyeztetés alapján

Gyulavári

Gyulavári Kastély

Gyula, Széchenyi 71

Látogatóközpont ötlete abból az elgondolásból született, hogy az egykori főúri rezidenciában, újszerű formában együtt mutassuk be a Dél-Alföld néprajzi, kulturális és természeti-környezeti értékeit, valamint gazdasági történetét és fejlődésének lehetőségeit. Azaz úgy ismertessük meg a látogatót a térség múltjával, jelenével, hogy közben szembesüljön a jövővel is. A jövővel, amely érdemben csakis akkor tervezhető, ha a fejlődés fenntartható. Alapvető célunk az volt, hogy hozzájáruljunk a Dél-Alföld országos és nemzetközi megismertetéséhez, az itt élők identitástudatának erősítéséhez, azon felismerés népszerűsítéséhez, hogy a térség gazdasági fejlődésének alapja a fenntarthatóság, a környezet kíméletes használata lehet, ezen keresztül pedig a gazdaság fejlődéséhez, az elvándorlás mérsékléséhez. Ezen gondolatkör mentén szerveztük meg a Kastély kiállítási tematikáját, a leendő programokat, rendezvényeket, illetve próbáltuk megtalálni a létesítmény helyét a térség idegenforgalmi kínálatában.

Kétegyháza

Andrássy-(Lukács)-Almásy-kastély

Kétegyházán, a Gyulai utca 15. szám alatt található. Megközelíthető gépkocsival és autóbusszal is Békéscsaba irányából.

A kastély alapját képező kúriát 1742-ben építette gróf Andrássy Zsigmond, 1749-ben emelték a kastély mellé a megye egyik legkorábbi kegyúri katolikus templomát. 1750. és 1776 között Andrássy György birtokolta a kúriát, ebben az időszakban jelentősen növelte annak méretét.

1858 márciusában a kastély és a templom gyűjtogatás következtében leégett. A helyreállítás terveinek elkészítésére Ybl Miklóst kérték fel. A munkálatok 1859-60 között zajlottak, kibővítették a kastélyt és elkészítették a romantikus stílusú öntöttvas teraszt. A templom ekkor kapta a lépcsőzetes oromzatát, azonban a harangtornyát nem állították helyre, helyette egy új harangtornyot emeltek. Valószínűsíthető, hogy ez is Ybl műve. 1895-ben Almásy Kálmán restauráltatta a templomot és a kastélyon is végrehajtottak ez idő tájt átalakításokat.

1940-re már elkészült a főépületet és a mellékszárnyat összekötő kocsiáthajtó.

Az FVM Középiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium tanárai és diákjai 1970-es évek óta gyűjtik a gabonatermesztés eszközeit és gépeit. A Mezőgazdasági Gépfejlődéstörténeti Gyűjtemény állandó kiállításaként működik az épületben.

Három nagy területet ölel át a Kastély: hagyományok, kultúra és fenntartható fejlődés. Ez a hármas logikailag is jól kapcsolódik egymáshoz: a hagyományok meghatározzák a kultúrát, a szélesebb értelemben vett kultúra alapvetően befolyásolja a jövőt.

A hagyományokat egy helytörténeti gyűjtemény és a Dél-Alföldön évszázadok óta együtt élő nemzetiségek néprajzi, népművészeti tárgyainak kiállításával elevenítjük fel. A kulturális részben kiemelkedő szerepet kap a régió képzőművészete, illetve a tervezett rendezvényeken, programokon keresztül az egyéb művészeti ágak is meghatározó szerephez jutnak.

A fenntartható fejlődés témakörben bemutatjuk a térség természeti kincseit, a vizek, erdők élővilágát, illetve szeretnénk a biogazdálkodás jelentőségére felhívni a figyelmet, amely a hagyományosan agrárorientált Dél- Alföld egyik gazdasági kiugrási területe lehet. A kialakított konferenciaterem lehetőséget kínál arra is, hogy a Kastély egyik Békés megyei szellemi központja legyen az ökogazdálkodás népszerűsítésének.

Mindezek mellett a Gyulavári Kastély egy olyan információs központként is működik, mely hangsúlyos feladatának tekinti a Dél-Alföld ökoturisztikai értékeinek megismertetését, az idegenforgalom ezen ágának fejlesztését.

A Gyulavári-kastély romantikus környezetében, egy csodálatos, PICK NICK nevű parkban várjuk látogatóinkat, ahol a gyulai termékek, házas ízek, igazi különlegességek egy kosárba gyűjtve megtalálhatók, valamint az első magyar biosör is megkóstolható.

Vendégeink ajándék hűtőmágnest kapnak, valamint az üzenőfalon is megörökíthetik élményeiket.

Kötegyán

Kopjafa és faszobor gyűjtemény

Mintegy 250 darabból álló kopjafa és faszobor található szerte a faluban. A legnagyobb része az Öko-park területén helyezkedik el, mely a faluközpontból a templom felé indulva körülbelül 300 méter megtétele után elérjük az park peremét. A park bejáratához, a „kaputotemhez” balra indulva jutunk el. Szemben kis mesterséges domb, utalva a falu határában megtalálható kunhalmokra. A területen kis sétaút vezet körül. Modern, területre jellemző díszítésű, népi motívumokat ábrázoló, ősi totemisztikus világra emlékeztető kopjafák kísérnek. Az alkotásokat a rendszeresen megrendezett nemzetközi művésztelepek résztvevői készítik. Napóra Az országos millenniumi ünneppsorozat részeként, közösségi munkával, a 2000. évi Nemzetközi Művésztelep alkotóinak közreműködésével megvalósított Napóra, a honfoglalás kori motívumkincs és a keresztény építészeti kultúra elemeinek ötvözött együttese. Egyik irányból egy jurta formája és egy megfeszített íj rajzolódik ki, majd a nézőpont változtatásával egy épülő templom és harangláb ismerhető fel. A hét álló faragott tartóoszlop a népmesei hetes számtól a hétvezérig, többszörös szimbolikával felruházott forma, és napóráként a helyi időt is hétről-hétre héttől-hétig méri. A számlap közepén a Szent-István koronázó palást lett műköves eszközökkel megjelenítve, ennek közepéből indul a napóra megfeszített árnyékvetője, mely a szemet felvezeti a tartóoszlop keresztszerűen végződő tetejéhez, illetve mutat esténként a rajta lévő nyíláson át egészen a Sarkcsillagig.

Lökösháza

Vásárhelyi-Bréda-kastély

A Vásárhelyi-Bréda-kastély vagy röviden Bréda-kastély a Lökösháza mellett fekvő Bréda-majorban található klasszicista stílusban épült műemlék. A kastély egy kis homokdombon, a körülötte elterülő park közepén található. Jelenleg magántulajdonban van, turisztikai funkciókat szolgál és a hét minden napján látogatható.

A kastély építtetője Vásárhelyi János, Arad megyei alispán volt. Az 1810 körül épített klasszicista kastély mintájául az Andrea Palladio által tervezett, Vicenzában álló reneszánsz stílusú Villa Capra szolgálhatott. A kastély négyzet alaprajzú, eredetileg négy irányban szimmetrikusan kialakított homlokzattal épült. Az épület központja a kör alakú kupolaterem, ezt ölelik körbe az épület további helyiségei. A kupolát kívülről egy négyzet alaprajzú, cseréptetővel fedett torony rejt. A négy homlokzat előtt oszlopos, timpanonos portikusok állnak. A kastélyt az 1870-es években és 1921–1922. között átépítették.

Az 1840-es években az épületben a két Vásárhelyi testvér, Vásárhelyi János (1800-1843) és Vásárhelyi Albert (1802-?) lakott családjával együtt. A testvérek halála után 1848-ban az özvegyek Aradra költöztek, az épület 20 éven át lakatlan volt. 1860-1870 között báró Bohus Mihály (Vásárhelyi Júlia férje) tette lakhatóvá a kastélyt. 1921–1922 között a kastély másik névadója Bréda Viktor (aki Vásárhelyi Júlia és Bohus Mihály lányát Bohus Ilonát vette feleségül) alakította a kastélyon. 1940-től a kastélyt csak nyáron lakták. A kastély utolsó örököse Kovács Sebestyén Miklós volt.

1944 őszén a kastélyt kifosztották, könyvtárát széthordták, képtárának nyoma veszett. Az épület 1953-ban a Lökösházi Állami Gazdaság tulajdonába került, ekkoriban irodának és üzemi konyhának használták. 1988-ban a kevermesi Lenin Tsz Természetbarát Egyesülete vette át a kastélyt. A rendszerváltáskor még viszonylag ép kastély ezután több tulajdonosváltást élt át, eközben az állapota teljesen leromlott: tetőzete beszakadt, a kupola megrepedt.

Az épületet végül magánbefektetők vásárolták meg és 2010–2013 között Kmetykó János építész vezetésével teljesen felújították. (forrás: wikipedia)

Nagyszalonta

Arany János szalontai szülőháza sajnálatos módon nem maradt meg. A helyére épített ház sem létezik már, azonban a helyi önkormányzat a már eltűnt épületek helyére építtetett egy új, tág jellegű épületet. Az udvaron található kút már Arany idejében is létezett, nyilván az ágast és a gémet azóta több ízben kicserélték. A nádfedeles parasztház homlokzatán emléktábla hirdeti, hogy valamikor itt állott az egyik leghíresebb magyar költő szülőháza. Az épületet és a benne kialakított, néprajzi jellegű helytörténeti kiállítást 2010. júniusában adták át. A gyűjtemény megálmodója, megvalósítója és fenntartója a hajdúváros önkormányzata. A kiállított tárgyakon keresztül a XIX-XX. századok fordulóján élő szalontai lakosok életébe nyerünk betekintést.

Csonkatorony

Az Arany János emlékmúzeum ma Nagyszalonta Önkormányzatának a kezelésében áll és a szalontaiak által "Csonkatorony" nevezett műemlék épületben kereshető fel. Az épület egy, a törökidő után ide telepített hajdúk által épített, védelmi célokat szolgáló torony, amelynek építését 1636-ban fejezték be. Néhány évvel Arany János halála után fia, Arany László Szalonta városának adományozta édesapja hagyatékának egy jelentős részét. Ebből egy kiállítás, emlékszoba nyílt, majd később az Arany János Művelődési Egyesület megvásárolta az évtizedek óta kihasználatlan Csonkatornyot és Arany László további támogatásával fel is újította. A díszes bejárat, amelynek ékessége az Arany Jánost ábrázoló szobor csak később, 1907-ben készült el. Ebbe, a felújított épületbe költözött át ideiglenes kiállítóhelyéről, 1899. augusztusában az Arany János Emlékmúzeum. Azóta - megszakítás nélkül - ebben az épületben látogatható.

Városháza

Nagyszalonta polgármesteri hivatal irodái 1906-ig a Fónagy családtól megvásárolt ingatlanban voltak. 1906-ban lebontották a házat és a hivatal már 1907-ben be is költözhetett a, kiírt pályázatot elnyert Székely László tervei alapján felépült, új polgármesteri hivatalba. Az épület díszei a két Bocskai oroszlán és a turul madár. Az egyik oroszlán Nagyszalonta címerét, másik pedig az Arany család címerét tartja. Az épületben az adóhivatal, a kereskedelmi bank és más intézmények is helyet kaptak.

A központi parkban a város alapító Bocskai István teljes alakos szobra áll.

Református temploma mellett a Kossuth-szobor áll.

Szoborpark (a református templom jobb oldalán): Arany János teljes alakos szobra, Sinka István, Zilahy Lajos, Kulín György, a Kossuth-díjjal kitüntetett Kiss István (szobász) mellszobrai.

Nagyszalonta „400 éve város” emlékére állított Hajdú emlékmű, az Erzsébet parkban az 1896-os millenniumi ünnepek alkalmával ültetett két tölgyfa tövében található.

Arany

János https://hu.wikipedia.org/wiki/Arany_J%C3%A1nos_%28k%C3%B6lt%C5%91%29 szülőháza helyén, tájház működik, emléktáblával megjelölve.

Póstelek

Wenckheim kastély

A megye legfiatalabb s egyben talán legromosabb kastélya a pósteleki Széchenyi-Wenckheim kastély. A kastélyromot a pósteleki szabadidőpark központjában találják meg az érdeklődők. Póstelek Gyula, Békéscsaba, Gerla között helyezkedik el. Műúton és földutakon (is!) autóval, kerékpárral, gyalog több irányból is megközelíthető. A sárga jelzésű turista útvonal Gerlán át vezet Póstelekre, a kastélyromhoz.

Feltételezések szerint a neobarokk stílusú 72 szobás kastélyt Siedek Viktor tervezte. Egyes források szerint a kastélyt gróf Wenckheim Frigyes és neje építette 1906-1909 között leányuknak Krisztina és vejük Széchenyi Antal részére. Más források szerint a megrendelő gróf Széchenyi Antalné gróf Wenckheim Krisztina volt. Tény, hogy a birtokot a grófnő szüleitől kapta ajándékba. A kastély a kigyósihoz hasonlóan alapincézett. A pincéből kikerült földet szétterítették, így azt a látszatot kelti, mintha a kastély a környezeténél magasabb helyen állna. A kastély három szintre tagolódik: mélyített földszint (alagsor), magasföldszint és emelet. A alagsor ablakait díszes kivitelű vasrácsok védték. Az alagsorban a kastély urainak kiszolgálásához szükséges helységek, tárolók voltak. Az épület homlokzatának két fő dísz a két ovális alakú két grófi címer volt. A manzárd tetőt cserép borította. A tető még 1952-ben viszonylag épp volt. A külső falakat japán vadszőlővel futtatták be. A kastélynak két bejárata volt. A díszes kapuk kovácsolt vasból készültek. Az épület főbejárata a szalonba vezetett, ahol mindkét oldalon márvány kandalló díszlett. Innen az emeletre két lépcső vezetett fel. A lakosztályok falait különböző színű plüss tapétával borították. A szobákat a fal színéről nevezték el. Valamennyi szobában a csempekályha színe megegyezett a tapéta színével. A kastélyban gáz- és villanyvilágítást használtak. A kastélyhoz impozáns kert és park létesült. 1944 őszén a kastély tulajdonosai elmenekültek, a kastély lakatlanná vált. Az ínséges időket élő környékbeliek leszaggták a falról a tapétákat és ruhákat készítettek belőle.

A II. világháború után a kastélyt államosították. Gyógypedagógiai intézetet szerettek volna létesíteni a kastélyban, de mindez csak elképzelés maradt. A lakatlan kastély állapota folyamatosan romlott. A 60-as években a Földműves Szövetkezet nagy hordókban zsírt tárolt az alagsorban, majd azt követő esztendőkhben a kastélyparkot a honvédség tisztjei számára pihenőparkként használták. Egyes források szerint robbantási gyakorlatokat is tartottak. 1970-ben a megyei tanács kezelésébe és felügyelete alá, majd a rendszerváltás során önkormányzati tulajdonba került. 1983-ban polgárvédelmi gyakorlat feladatákként a kéményeket és az omladozó falakat lebontották. (forrás: wikipedia)

Szabadkígyós

A Wenckheim-kastély

1875 és 1879 között épült Ybl Miklós tervei alapján, neoreneszánsz és eklektikus stílusban. Az egyik legépebben megmaradt Békés megyei kastély. Az épületet körülöleli az impozáns kastélypark.

A hatalmas Harruckern-birtokot 1798-ban osztották fel és a kígyósi gróf Wenckheim József (1733-1803) birtokába jutott. Idősebbik fia, gróf Wenckheim József Antal (1780-1852) – akiről Jókai Mór az Egy magyar nábob című regényének főhősét mintázta – Ókígyóson (1950-tól Szabadkígyós község) nagy majorságot létesített, majd a mai napig megmaradt kastélyt építtetett, és onnan irányította gazdaságát. A grófnak csak a harmadik házasságából született gyermeke, gróf Wenckheim Krisztina (1849-1924), aki a gróf 1852-ben bekövetkezett halála után vagyonát örökölte. A birtok úrnője mindössze nyolcesztendő volt, amikor 1857-ben meglátogatta a császári házaspár: Ferenc József és Erzsébet királyné. Tiszteletükre a család impozáns diadalívet emeltetett. Krisztina 1872-ben ment feleségül unokatestvéréhez, gróf Wenckheim Frigyeshez, akivel felépíttették a kastélyt. Eredetileg a Wenckheim család gyulai kastélyát akarták visszavásárolni az Almásy családtól, azért cserébe, hogy a gyulaiak országgyűlési képviselőnek választják a gróft. Ám mivel ez végül nem történt meg, illetve az Almásy család

elfogadhatatlan árat kért a gyulai birtokért, a Wenckheim házaspár végül úgy döntött, hogy Szabadkígyóson építtetnek kastélyt.[1]

A kastély

A kastély neoreneszánsz-eklektikus stílusban 1875-1879 között épült fel Ybl Miklós tervei alapján, majd 1882. július 19-én adták át. Wenckheim Krisztina azt kérte a tervezőtől, hogy semmi ne legyen egyforma, de mégis harmonikus legyen. Kívánsága volt az is, hogy annyi ablaka legyen, ahány nap van egy évben, annyi szobája, ahány hét, és annyi bejárata, ahány évszak. Az elkészült épület a kor egyik legkorszerűbb kastélyának számított. A rezidencia reprezentatív belső tere kápolnát, ebédlőt, télikertet, könyvtárat, női zeneszalont, férfiszalont pipázóval, nappali dolgozót és alkóvos-ágyfülkés hálószobát rejt. Ezek közül ma csupán a könyvtár látogatható. Berendezése, gyönyörű kötetei megjelenítik az egykori arisztokrácia életét, szokásait. Az épület előtt van egy mesterséges forrás a kápolnával szemben, az ún. Zsigmond-forrás, melyet 1894-ben fűrtak (sajnos ma már nem működik, csak mesterségesen).

A főépület egyemeletes, oldott tömegű, tornyos, loggiás teraszos. A melléképülettel loggiafolyosó köti össze.

A személyzeti és konyhaépület is emeletes. A kastélyhoz 23 hektáros park, dendrológiai tájképi kert csatlakozik tóval, szigettel, hidakkal. A kertben a szökőkút és a régi korokat idéző lámpatestek vannak.

A kastélypark

A kastély előtt franciakertet alakítottak ki bukszusokból és nyesett tiszafából, körülötte pedig angol-, vagyis tájképi kert terül el. A franciakert központi részén szökőkutas vízmedencét találunk, ettől jobbra pedig a megye legtestesebb platánfáját.

A kastély egykori ebédlője a tornaterem, a mai ebédlő pedig a volt fedett lovarda a bentlakásos oktatási intézmény védett parkjának területén. A park 1954 óta természetvédelmi terület, és a Szarvasról irányított Körös–Maros Nemzeti Park egyik legismertebb része. (forrás: wikipedia)

*Szabadkígyós,
a kastélypark
a toronyból*

Tarhos

Wenckheim kastély és Zenepavilon

A Wenckheim család a 19. század közepén építtette fel kastélyát. A második világháború után, 1946-ban Gulyás György szervezésében a volt grófi kastélyban énekiskola nyílt, ami Tarhos nevét országos hírűvé tette. A művészi kivitelű zenepalotát 1952-ben és 1953-ban 3,5 millió forintos beruházással építették, s Kodály Zoltán jelenlétében adták át rendeltetésének. A tarhosi általános iskolát, zenei gimnáziumot és zeneművészeti szakiskolát azonban 1954-ben egy népművelési miniszteri rendelettel megszüntették és helyébe gyógypedagógiai intézetet létesítettek. Az egykori kastély ma az enyészetnek átadva várja sorsát, kihasználatlan, egyúttal üres, nem látogatható. Parkja helyileg védett, értékes faállománnyal, valamint gazdag madárvilággal rendelkezi

Vésztő - Mágor

Történelmi Emlékhely

Mágor-puszta (másik, ismertebb nevén Vésztő-Mágor) a Körös–Maros Nemzeti Park egyik védett területe Vésztőtől hat kilométerre nyugatra, Szeghalom irányában, a Kis-Sárréttől nyugatra. A Sebes-Körös holtága fogja közre. Területe 947 hektár, kísérelés nélkül is látogatható. Élővilága mellett látványossága az itt felnyitott és múzeummá alakított, nemzetközileg is ritka leleteket rejtő újkőkori kunhalom.

A Mágor-domb és 13 hektáros környezete 1978-ban került kettős (régészeti és természetvédelmi) védelem alá.

Mágor-puszta a folyószabályozás előtt a Sebes-Körös ártere volt, amelynek nyomait ma is őrzi (lősz gyepek, bárányparéjos vakszikesek, holtágmedrek, nedves rétek, ligeterdők). A holtágban tömegesen nő az európai vörös könyves sulyom, a szikes, gyepes területeken az erdélyi útifű és a réti őszi rózsza.

Védett növényei közt van az endemikus erdélyi útifű (*Plantago schwarzenbergiana*), a nyúlánk sárma (*Ornithogalum pyramidale*), és a réti őszi rózsa (*Aster sedifolius*).

A holtág napos helyein gyakran találkozni mocsári teknőssel, a víz szegélye a vízityúk és a szárcsa, a nádasok a bölömbika (*Botaurus stellaris*), és a barna rétihéja élőhelyei.

A közeli Fáspusztáról a Mágor-pusztára járnak át táplálékot keresve a szürkegémek (*Ardea cinerea*), bakcsók (*Nycticorax nycticorax*) és a kis kócsagok (*Egretta garzetta*). A magas füvesekben költ a haris (*Crex crex*) és a fűrj (*Coturnix coturnix*). A pusztás részeket időnként a Dévaványa közelében élő túzok populáció (*Otis tarda*) egyedei is dűrgőhelyül választják.[2]

Mágor-pusztai régészeti feltáróhely

Az alig kiemelkedő kunhalom gyomrában ötezer éves leletek tekinthetők meg: egy szentély istennő szoborral, koporsó, tálkák, edénytöredékek. A kiállítóteremben, amelyet az 1810-1812-ben épített Wenckheim-féle borospincében rendeztek be, nyomon követhető a hely későbbi történelme is. A kunhalom melletti dombon a 11. században a Vatatól származó Csolt nemzetség építtet pusztatemplomot, amelyet a kereszténység felvétele miatt kirobant harcokban leromboltak. A következő évszázadban azonban bencés pusztatemplomot építettek a helyébe.

A kettős domb területén 1968 és 1988 közt Juhász Irén vezetésével folytak ásások, amelyek újkőkori, rézkori, bronzkori és Árpád-kori leleteket hoztak napvilágra.

Itt létesült a Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhely, mely a kormány 1543/2012 (XII.4.) számú határozatában közzétett döntése szerint a Magyar Nemzeti Múzeum szervezetében folytatja korábbi tevékenységét.[3]

A Mágor-halom közelében parkot alakítottak ki az Alföldhöz kötődő népi magyar írók és költők szobrainak. A szoborparkban megtalálhatók a következő írók és költők szobrai: Németh László, Szabó Pál, Féja Géza, Veres Péter, Sinka István, Kovács Imre mellszobrai.

